

Johannes Waljus

**Yhtiömuotona yksityinen elinkeinonharjoittaja tai
osakeyhtiö**

Verotuksellisten etujen tarkastelu yrittäjän näkökulmasta

Opinnäytetyö

Syksy 2012

Liiketalouden, yrittäjyyden ja ravitsemisalalan yksikkö

Liiketalouden koulutusohjelma

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: Liiketalouden, yrittäjyyden ja ravitsemisalan yksikkö

Koulutusohjelma: Liiketalouden koulutusohjelma

Suuntautumisvaihtoehto:

Tekijä: Johannes Waljus

Työn nimi: Yhtiömuotona yksityinen elinkeinonharjoittaja tai osakeyhtiö: Verotuksellisten etujen tarkastelu yrittäjän näkökulmasta

Ohjaaja: Erkki Kytönen

Vuosi: 2012

Sivumäärä: 54

Liitteiden lukumäärä: 2

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää, onko metallialalla toimivan yksityisen elinkeinonharjoittajan aiheellista muuttaa yhtiömuotonsa osakeyhtiöksi. Pää tavoite oli siis yrityksen kehittäminen. Huomio oli verotuksellisessa edussa. Verotuksellisen näkökulman lisäksi selvitettiin opinnäytetyössä yksityisliikkeen ja osakeyhtiön juridisia eroja ja miten ne vaikuttavat liiketoiminnan pyörittämiseen. Työssä tutustuttiin muun muassa yhtiön perustamiseen, päätöksentekoon ja varojen nostamiseen. Myös tuloverotusta käsiteltiin eri yhtiömuotojen näkökulmasta.

Opinnäytetyössä tehtiin laadullinen tutkimus, jossa selvitettiin yrittäjän tavoitteita tulevaisuuden suhteen sekä hänen toiveitaan yhtiömuodolta. Työn ratkaiseva osuus oli verotuslaskelmat, joissa selvitettiin kohdeyrityksen veroja eri yhtiömuodoissa.

Verolaskelmien mukaan yrittäjän ei vielä tässä vaiheessa kannata vaihtaa yhtiömuotoa osakeyhtiöksi. Yksityisliikkeen muodossa harjoitettu liiketoiminta on verotuksellisesti paras vaihtoehto. Kuitenkin yrittäjää haastatellessa kävi ilmi, että yhtiömuodon muutos saattaa olla ajankohtainen yrityksen tulevaisuutta ajatellen. Yrittäjä olisi halukas ottamaan perheenjäsenensä mukaan yrityksen osakkaaksi ja se vaatisi yhtiömuodon vaihtamisen osakeyhtiöksi.

Avainsanat: Yhtiömuodot, yritysmuodot, yksityinen elinkeinonharjoittaja, yksityisliike, osakeyhtiö, tuloverotus.

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: Business School

Degree programme: Degree Programme in Business Management

Specialisation:

Author/s: Johannes Waljus

Title of thesis: A Private entrepreneur or a private limited company as the company form: The benefits of taxation from the entrepreneur's aspect

Supervisor(s): Erkki Kytönen

Year: 2012

Number of pages: 54

Number of appendices: 2

The target of this thesis was to find out if it is advisable for a private entrepreneur operating in the metal business to change the form of their business into private limited company. So, the main target was to develop the enterprise. The focus was on the benefits of taxation. In addition, the aim was to find out the juridical differences between a sole trader and a limited company, and the influence of these differences on every-day business. The themes which were studied were the establishment of a company, the decision making and using the funds of the company. Income taxation was also studied.

A qualitative study was made in this thesis to find out the entrepreneur's future plans and his wishes regarding company forms. A very important part was made up of taxation calculations, where the amounts of tax in the different company forms were calculated.

According to the taxation calculations, the change of company form is not yet relevant for the case enterprise. The sole trader business form is the best option according to the taxation calculations. However, when interviewing the entrepreneur, it appeared that the changes of company form might be relevant because of the company's future plans. The case entrepreneur would like to make his family members shareholders. To fulfill this plan, he would have to change the company form of his firm into a private limited company.

Keywords: company forms, sole trader, private entrepreneur, limited company, income taxation

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä.....	2
Thesis abstract.....	3
SISÄLTÖ.....	4
Kuvio- ja taulukkoluetelo.....	6
1 JOHDANTO	7
1.1 Yleistä	7
1.2 Opinnäytetyön tavoitteet	8
2 YRITYSMUODON VAIKUTUS YRITYKSEN TOIMINTAAN	10
2.1 Yrittäjyyden perusta lepää elinkeinovapaudessa	10
2.2 Yksityinen elinkeinonharjoittaja	11
2.2.1 Vastuu, riskit ja päätöksenteko	12
2.2.2 Varojen nosto.....	13
2.3 Osakeyhtiö.....	14
2.3.1 Perustaminen.....	15
2.3.2 Yhtiön toimielimet.....	18
2.3.3 Osakkeenomistajan päätöksenteko ja vastuu	21
2.3.4 Varojen nosto.....	22
3 TULOVEROTUS YRITYKSESSÄ.....	25
3.1 Yleistä verotuksesta.....	25
3.2 Yksityisen elinkeinonharjoittajan verotus.....	26
3.2.1 Pääomatulo ja sen verotus.....	26
3.2.2 Ansiotulo ja sen verotus	27
3.2.3 Nettovarallisuus	27
3.3 Osakeyhtiön verotus	29
3.3.1 Palkkatulon verotus.....	30
3.3.2 Osingot listaamattomasta yhtiöstä	31
4 LAADULLINEN TUTKIMUS KOHDEYRITYKSESSÄ	34
4.1 Tutkimusmenetelmänä kvalitatiivinen tutkimus	34

4.1.1 Haastateltava.....	35
4.1.2 Tutkimuksen luotettavuus	35
4.2 Haastattelun toteutus	36
4.2.1 Lähtötilanne	37
4.2.2 Yrittäjyys käytännössä	37
4.2.3 Tulevaisuus.....	38
4.3 Verolaskelmat	40
4.3.1 Yksityisen elinkeinonharjoittajan verot	40
4.3.2 Osakeyhtiön verot	42
4.3.3 Vertailulaskelmat.....	44
4.3.4 Verolaskelmien johtopäätökset	46
5 YHTEENVETO.....	49
LÄHTEET	51
LIITTEET	54

Kuvio- ja taulukkoluetelo

KUVIO 1. Verojen summa yrittäjän näkökulmasta vaihtoehtoisilla tavoilla laskettuna.47

TAULUKKO 1. Vuoden 2012 valtion tuloveroasteikko 30

TAULUKKO 2. Verojen määrä, kun yrityksen tulos ja nettovarallisuus vaihtelevat.45

1 JOHDANTO

1.1 Yleistä

Yrittäjyys ja yritykset ovat yhteiskuntamme yksi tärkeimmistä kivijaloista. Yritykset tuottavat varallisuutta ympäristöönsä, luovat työpaikkoja, lisäävät valtion ja kuntien verotuloja sekä välittömästi että välillisesti. Yritykset monipuolistuttavat kansakunnan elinkeinorakennetta ja vastaavat markkinoiden kysyntään tarjoamalla palveluja ja tuotteita. Voidaankin hyvällä syyllä todeta, että ilman yrittäjyyttä ja yrityksiä moni asia yhteiskunnassamme toimisi paljon kankeammin – tai jopa ei ollenkaan.

Parhaimmillaan taloudessa vaikuttava yleinen lama, myös eurokriisiksi kutsuttu, asettaa haasteita yrityksille: Kuinka selvitä läpi laihempien vuosien? Samalla tilanne haastaa yhteiskuntaa. Miten se voisi tukea yrittäjyyttä ja parantaa yritysten toiminnan edellytyksiä? Erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten vahva pohja olisi tärkeää. Maalaisjärjelläkin ymmärtää, että paikkakunta, jonka työpaikat ovat hajaantuneet monen yrityksen varaan, kestää paremmin vaikeat ajat verrattuna naapurinsa, jonka elinkeinoelämä keskittyy yhden tai harvan suuren toimijan varaan. Tällaisen suuren toimijan kaatuessa kaatuu koko paikkakunta. Sen sijaan alueet, joiden elinkeinoelämä perustuu runsaaseen määrään ehkä pienempiäkin yrityksiä, ovat mukautuvampia ja sitkeämpiä, ja selviävät paremmin haasteellisista ajoista. Yrittäjämönteisyys ja yritysten tukeminen ovat siis merkittäviä asioita.

Kun siirrytään yhteiskunnan tasolta yrityksen tasolle, keskeiseksi toimijaksi nousee itse yrittäjä. Jokaisen yrityksen taustalla on yrittäjä, joka tekee työtään, ideoi uusia suunnitelmia ja johtaa yritystään lainsäädännön velvoittamalla tavalla. Siihen, millaisia velvoitteita ja mahdollisuuksia yrityksen arkipäivään liittyy, vaikuttaa ratkaisevasti valittu yhtiömuoto.

Yhtiömuoto vaikuttaa lähes kaikkeen yrityksen toimintaan, ja eri yhtiömuotojen välillä on suuria eroja asioiden hoitamisen välillä. Näitä eroja ovat muun muassa juridiset erot yhtiön toiminnassa sekä verotukselliset erot. Siksi yhtiömuotoa valitessa tai muuttaessa on syytä tarkastella, mikä yhtiömuoto vastaa parhaiten yrittäjän tavoitteita ja tarkoitusta. Yhtiömuodon tarkoitushan on palvella itse yrittämistä.

Yhtiömuodoista ja niiden vertailusta on tehty tutkimuksia jo aiemmin. Korttila ja Nevalainen (2010) paneutuvat opinnäytetyössään yhtiömuodon valintaan vaikuttaviin tekijöihin. Johtopäätöksensä he esittävät, että yhtiömuoto tulee valita tapauskohtaisesti. Kettunen (2010) puolestaan tutkii työssään mikkeliiläisen yrityksen yhtiömuodon muutoksen tarvetta. Hänen tutkimuksensa aihe on hyvin lähellä tämän opinnäytetyön aihetta.

1.2 Opinnäytetyön tavoitteet

Opinnäytetyön tavoitteena on kehittää yritystä. Tarkastelussa on yhtiömuodon muuttaminen ja huomio kiinnitetään siinä erityisesti yhtiömuodon vaihdon verotukselliseen edullisuuteen. Opinnäytetyön tutkimusongelmana on siis selvittää, onko yrittäjän aiheellista muuttaa yhtiömuotoansa, tässä tapauksessa yksityisestä elinkeinonharjoittajasta osakeyhtiöksi. Eli selvitetään, onko osakeyhtiö yksityisliikettä parempi vaihtoehto kohdeyrittäjälle verotuksellisesta näkökulmasta katsottuna.

Kohdeyrityksenä on eräs eteläpohjalainen metallialan yritys, joka tekee pääasiassa metallitöiden urakoita rakennusprojekteissa. Yritys on tällä hetkellä yksityisliike, mutta kasvaneen liiketoimintansa vuoksi yrittäjä on pohtinut, onko yhtiömuodon muuttaminen osakeyhtiöksi ajankohtaista.

Verotuksen lisäksi opinnäytetyössä tutustutaan yksityisliikkeen ja osakeyhtiön ominaisuuksiin, muun muassa perustamiseen, päätöksentekoon sekä varojen käyttöön. Nämä ovat tärkeitä asioita oikeanlaista yhtiömuotoa valitessa, koska ne vaikuttavat yrityksen jokapäiväiseen toimintaan. Opinnäytetyössäni selvitän yrittä-

jän kannan yhtiömuotoihin nähden ja hänen toiveensa ja tavoitteensa koskien liiketoiminnan järjestämistä sekä hänen suunnitelmansa tulevaisuutta varten.

Tässä opinnäytetyössä luvut kaksi ja kolme painottuvat teoriaan. Luvussa kaksi tutustutaan yritysmuotoihin lähinnä yksityisen elinkeinonharjoittajan sekä osakeyhtiön näkökulmasta. Luvussa tarkastellaan muun muassa yhtiöiden perustamista, päätöksentekoa ja varojen nostamista. Luvussa kolme paneudutaan tarkemmin tuloverotukseen yleisellä tasolla sekä tutkittavissa yhtiömuodoissa. Luku sisältää myös esimerkkilaskelmat yrittäjän veroista eri yhtiömuodoissa.

Neljännessä luvussa siirrytään opinnäytetyön empiiriseen osioon. Luvussa käsitellään laadullista tutkimusta, sekä toteutetaan haastattelututkimus. Lisäksi luvussa esitetään verolaskelmat ja niiden johtopäätökset kohdeyrityksen näkökulmasta. Viides luku on yhteenveto koko opinnäytetyöstä.

2 YRITYSMUODON VAIKUTUS YRITYKSEN TOIMINTAAN

Tässä luvussa tutustutaan yrittäjyyteen ja yritysmuotoihin – yksityiseen elinkeinonharjoittajaan sekä osakeyhtiöön. Luvussa käsitellään muun muassa yrityksen perustamista, yrittäjän vastuita, varojen nostamista ja päätöksentekoa. Yhtiömuoto vaikuttaa yrityksen jokapäiväiseen toimintaan.

2.1 Yrittäjyyden perusta lepää elinkeinovapaudessa

Yrittäjyyden perusta lepää elinkeinovapaudessa. Suomen perustuslain (L 11.6.1999/731) 18 § takaa jokaiselle oikeuden hankkia toimeentulonsa valitsemallaan työllä, ammatilla tai elinkeinolla. Yrittäjänä toimiminen on hyvä esimerkki elinkeinon harjoittamisesta.

Periaatteena on, että jokainen saa harjoittaa elinkeinotoimintaa toimeentulon hankkimiseksi. Elinkeinotoimintaa voi harjoittaa yksityishenkilönä tai yhtiön muodossa. Elinkeinolaissa (L 27.9.1919/122) määritellään 1 § mukaan, että laillista ja hyvän tavan mukaista elinkeinoa saa harjoittaa Euroopan talousalueella asuva henkilö, suomalainen yhteisö tai säätiö, Suomessa sivuliikkeen rekisteröinyt Euroopan talousalueeseen kuuluvan maan lain mukaan perustettu yhteisö, jonka kotipaikka tai pääkonttori on Euroopan talousalueella, tai muu toimija, jolle kauppa- ja teollisuusministeriö on antanut luvan harjoittaa elinkeinoa.

Elinkeinojen vapaus ei kuitenkaan ole rajoittamaton. Tiettyjä elinkeinoja säädellään kokonaan niitä varten säädetyillä laeilla, ja tiettyjen elinkeinojen harjoittamista rajoitetaan. Yleisesti elinkeinoja jaotellaan kolmeen pääryhmään: elinkeinoilmoitusvelvollisuudesta vapaat elinkeinot, ilmoituksenvaraiset elinkeinot ja luvanvaraiset elinkeinot.

Luvallisen eli vapaan elinkeinon harjoittaminen on sallittua ilman ilmoitusvelvollisuutta, jos elinkeinon harjoittamisessa ei käytetä apuna muita kuin aviopuolisoa tai suoraan etenevää polvea olevia vajaavaltaisia jälkeläisiä eli alaikäisiä lapsia (Villa 2006, 16). Lisäksi edellytyksenä on, että elinkeinon harjoittaminen ei tapahdu myymälästä, konttorista tai erityisestä myyntipaikasta.

Mikäli elinkeinon harjoittaminen tapahtuu myymälästä, konttorista tai erityisestä toimipaikasta käsin, tai jos elinkeinon harjoittamisessa käytetään apuna vierasta työvoimaa, on tehtävä perusilmoitus kaupparekisteriin ennen toiminnan aloittamista (L 2.2.1979/129).

Elinkeinojen vapauden ja harjoittamisen lähtökohtien jälkeen tulee pohdittavaksi missä muodossa toimintaa harjoittaa. Vaihtoehtoja on useita. Tässä luvussa perehdytään yksityisliikkeen ja osakeyhtiön ominaisuuksiin. Näkökulma pyritään pitämään yrittäjän kannalta keskeisissä asioissa.

2.2 Yksityinen elinkeinonharjoittaja

Hallinnolliselta näkökulmalta ajateltuna yrittäjyyden helpoin muoto on toimia itsenäisenä yrittäjänä. (Villa, Ossa & Saarnilehto 2007, 20–21). Tämä tarkoittaa sitä, että luonnollinen henkilö ryhtyy yrittäjäksi ja toimii omissa nimissään ja vastaa itse sitoumuksistaan. Tämän kaltainen yrittäjyys voidaan jakaa ammattitoimintaan ja yksityisliikkeeseen.

Ammatinharjoittajan ja yksityisliikkeen välinen ero on pieni, koska kummassakaan tavassa harjoittaa liiketoimintaa ei ole varsinaista organisaatiota olemassa, vaan yrittäjä toimii itsenäisesti omaan lukuunsa (Villa 2006, 21). Ammatinharjoittaminen on yleensä luonnollisen henkilön päätyö, eikä se edellytä suurta pääomapanosta. Tyypillisiä ammatinharjoittajia ovat muun muassa suutarit, parturit, lääkärit ja asiantuntijat.

Yksityisliike on luonnollisen henkilön ammatinharjoittamista laajempaa liiketoimintaa. Voidaan esimerkiksi ajatella, että pääomaa suuremmassa määrin sitova liiketoiminta on yksityisliikemuotoista. Oikeudellisessa mielessä ammattitoiminnalla ja yksityisliikkeellä ei kuitenkaan ole eroa. Yksityisliike on siis luonnollisen henkilön harjoittamaa elinkeinotoimintaa, jota harjoitetaan ikään kuin liikeyrityksen muodossa.

2.2.1 Vastuu, riskit ja päätöksenteko

Yksityisenä elinkeinonharjoittajana toimimisesta ei ole olemassa omaa erillistä lakia (Villa, Ossa & Saarnilehto 2007, 21–22). Näin ollen yksityiset elinkeinonharjoittajat toimivat omissa nimissään ja omalla vastuullaan. Toisin sanoen yrittäjä tekee oikeustoimet ikään kuin henkilökohtaisesti. Häntä ei kontrolloi kukaan, vaan hän on täysin itsenäinen. Tästä seuraa se, että kaikki sitoumukset, joita yrittäjä tekee, sitovat häntä itseään. Sama pätee myös elinkeinotoiminnassa aiheutetun vahingon korvaamista sekä rikosoikeudellista vastuuta. Toisaalta kaikki liiketoiminnasta tulevat tuotot ovat yrittäjän käytettävissä.

Riski kasvaa sitä mukaa, kun toiminta kasvaa. Mikäli liiketoimintaa tai investointeja varten tarvitsee lainaa, koskee se suoraan yrittäjää itseään, sillä hän vastaa siitä kaikella omaisuudellaan. On siis huomattava, että lainarahalla rahoitetussa liiketoiminnassa tulee jossain vaiheessa katto vastaan, mikä rajoittaa liiketoiminnan kasvattamista kovin suureksi yksityisenä elinkeinonharjoittajana.

Yksityinen elinkeinonharjoittaja johtaa liiketoimintaansa itse (Villa, Ossa & Saarnilehto 2007, 22). Mitään erityisiä hallintoelimiä ei ole olemassa. Päätöksenteko on periaatteessa helppoa, eikä mitään pöytäkirjoja tarvita päätösten vakuudeksi. Yksityisliikkeen johtaminen ja päätösten tekeminen on siis huomattavasti yksinkertaisempaa ja nopeampaa verrattuna muihin yhtiömuotoihin.

Yrittäjä voi valtuuttaa myös jonkun toisen henkilön tekemään päätöksiä liiketoimintansa suhteen (Ukkola & Vilppula 2004, 17). Tällaista valtuuttamista kutsutaan

prokuraksi ja se tehdään valtakirjalla. Prokura merkitään kaupparekisteriin joko liikkeen perusilmoituksessa tai muuttoilmoituksella. Prokuristi voi tehdä sopimuksia yrittäjän puolesta ja edustaa tätä. Yrittäjä voi myös perua prokuran milloin vain.

Koska yksityisliike on helppo perustaa ja sen puitteissa on yksinkertaista toimia, on se monesti luonteva vaihtoehto aloittavalle pienyrittäjälle. Toiminnan kasvaessa on mahdollista, että tämä yhtiömuoto kuitenkin hankaloittaa liiketoimintaa esimerkiksi juuri vieraan pääoman tarpeen muodossa.

2.2.2 Varojen nosto

Yrittäjä omistaa yksityisliikkeen koko omaisuuden ja se on hänen käytettävissään (Villa 2006, 21). Yksityinen elinkeinonharjoittaja on kirjanpitovelvollinen liiketoiminnastaan. Kirjanpidossa tulee eriyttää yrityksen toiminta yksityistaloudesta. Kuitenkin yrittäjä ja yksityisliike muodostavat yhtenäisen taloudellisen kokonaisuuden ja omaisuus lasketaan yrittäjän omaisuudeksi. Tästä seuraa se, että yrittäjän elinkeinotoiminnasta saamat tulot ovat hänen omia tulojaan ja näin ollen välittömästi käytettävissä yksityiselämässä.

Rahan nostaminen yrityksen tililtä omaan käyttöön on vapaata (Sutinen & Viklund 2004, 79). Varojen siirto pitää luonnollisesti merkitä kirjanpitoon, yleensä yksityisotoksi. Yrityksen varojen nosto tulkitaan yrittäjän nostamaksi voittoennakoksi.

Voidaan ajatella, että monet yksityisliikkeen ominaisuudet kiehtovat yrittäjää. Varojen helppo käyttö ja vapaa nostaminen on varmasti yksi parhaimmista yksityisen elinkeinonharjoittajan eduista. Jos liiketoiminnan yksinkertainen pyörittäminen ja varojen vapaa käyttäminen on tärkeitä yrittäjän mielestä, puoltaa nämä seikat yksityisliikkeen valintaa yrityksen yhtiömuodoksi.

2.3 Osakeyhtiö

Osakeyhtiö on Suomessa yleisin yritysmuoto (Yrittäjäyyskatsaus 2011, 78). Vuonna 2009 osakeyhtiömuotoisten yritysten osuus kaikista Suomessa toimivista yrityksistä oli 47 prosenttia.

Osakeyhtiöiden toimintaa säätelee osakeyhtiölaki (L 21.7.2006/624). Niin sanottu uusi osakeyhtiölaki astui voimaan vuonna 2006 ja korvasi aiemman vuodelta 1978 peräisin olevan lain. Osakeyhtiölaki on yleislaki (Mähönen & Villa 2006,1). Lakia sovelletaan lähtökohtaisesti kaikkiin Suomen lain mukaan rekisteröityihin osakeyhtiöihin.

Osakeyhtiöitä on kahdenlaisia: yksityisiä ja julkisia (Mähönen & Villa 2006,1). Näitä kahta erottaa muun muassa vähimmäisosakepääoman määrä, joka yksityisessä osakeyhtiössä on 2 500 euroa ja julkisessa 80 000 euroa, sekä se, että yksityisen osakeyhtiön arvopapereita ei saa ottaa julkisen kaupankäynnin kohteeksi. Tässä luvussa syvennyttään yksityiseen osakeyhtiöön.

Osakeyhtiölain (L 21.7.2006/624) 1. luvun 2 §:n mukaan osakeyhtiö on osakkeenomistajistaan erillinen oikeushenkilö, joka syntyy rekisteröinnin seurauksena. Rekisteröinnillä yhtiö saa oikeus- ja oikeustoimikelpoisuuden (Mähönen & Villa 2006, 279–280). Oikeuskelpoisuus tarkoittaa sitä, että yhtiöllä voi olla oikeuksia ja velvollisuuksia. Oikeustoimikelpoisuus taas tarkoittaa yhtiön kykyä hallita ja määrätä näistä oikeuksista ja velvollisuuksista. Osakeyhtiö voi siis itsenäisesti vastata ja olla kantajana tuomioistuimessa sekä omistaa ja hallita omaisuuttaan. Tällaiset oikeudet ja velvollisuudet koskevat normaalisti vain luonnollista henkilöä.

Keskeinen periaate osakeyhtiössä on voitontuottamistarkoitus. Osakeyhtiölain (L 21.7.2006/624) 1. luvun 5 §:n mukaan yhtiön toiminnan tarkoitus on tuottaa voittoa osakkeenomistajille, jollei yhtiöjärjestyksessä määrätä toisin. Tämä voitontuottamistarkoitus ei kuitenkaan tarkoita lyhyellä aikavälillä mahdollisimman suuren voitonjakokelpoisen varallisuusmäärän tuottamista, vaan voiton tuottamista tarkastellaan pidemmällä tähtäyksellä (Mähönen & Villa 2006, 92–93).

Osakeyhtiön voi perustaa yksikin luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö yksinään (Immonen & Nuolimaa 2007, 38). Osakeyhtiö on siis näin ollen sopiva yhtiömuoto yhdenmiehen yritykselle, toisin kuin esimerkiksi avoimet ja kommandiittiyhtiöt.

2.3.1 Perustaminen

Osakeyhtiölain 2. luvussa käsitellään yhtiön perustamista ja siihen liittyviä toimia. Yhtiön perustaminen voidaan jakaa neljään pääkohtaan: perustamissopimuksen ja yhtiöjärjestyksen laatiminen, osakkeiden merkitseminen, osakkeiden maksaminen ja yhtiön rekisteröiminen.

Perustamissopimus on ensimmäinen asiakirja yhtiötä perustettaessa. Perustamissopimuksessa osakkeenmerkitsijät merkitsevät kaikki yhtiön osakkeet (Immonen & Nuolimaa 2007, 37–38). Osakkeenmerkitsijä on henkilö, joka ottaa eli merkitsee itselleen yhtiön osakkeita. Perustamissopimus laaditaan aina kirjallisena, ja sen allekirjoittavat kaikki osakkeenomistajat.

Perustamissopimuksessa on aina mainittava osakeyhtiölain 2. luvun 2 §:n mukaan seuraavat asiat:

1. Sopimuksen päivämäärä
2. Kaikki osakkeenomistajat ja kunkin merkitsemät osakkeet
3. Osakkeesta yhtiölle maksettava määrä eli merkintähinta
4. Osakkeen maksuaika
5. Yhtiön hallituksen jäsenet

Perustamissopimukseen on liitettävä osakeyhtiölain 2. luvun 3 pykälän mukainen yhtiöjärjestys. Tilikaudesta on määrättävä joko perustamissopimuksessa tai yhtiöjärjestyksessä. Perustamissopimuksessa on lisäksi tarvittaessa mainittava yhtiön toimitusjohtaja, hallintoneuvoston jäsenet ja tilintarkastajat.

Yhtiöjärjestyksestä säädetään osakeyhtiölain 2. luvun 3 §:ssä. Siinä annetaan vähimmäisvaatimukset yhtiöjärjestyksen sisällölle. Yhtiöjärjestyksessä tulee olla:

- toiminimi
- kotipaikkana oleva Suomen kunta
- toimiala

Yhtiöjärjestys muodostaa osakeyhtiölain kanssa perussäännösten, jonka mukaan yhtiö toimii. Yhtiöjärjestyksen vähimmäisvaatimukset ovat tähän nähden todella suppeat. Yhtiöjärjestyksessä voidaan kuitenkin säätää määräyksiä monesta muusta asiasta (Immonen & Nuolimaa 2007, 44–50). Yleisenä sääntönä voidaan sanoa, että osakeyhtiölain säännöksestä voidaan poiketa yhtiöjärjestyksellä, edellyttäen että poikkeaminen ei ole osakeyhtiölain tai muun laina pakottavan säännöksen tai hyvän tavan vastaista.

Yhtiöjärjestyksessä voidaan muun muassa määrätä osakkeiden erilaisista oikeuksista ja velvollisuuksista, esimerkiksi siitä, tuottaako osake äänivallan vai ei. Lisäksi voidaan määrätä niin sanotuista lunastuslausekkeesta ja suostumuslausekkeesta, jotka rajoittavat oikeutta luovuttaa ja hankkia osake. Tällaiset määräykset ovat suosittuja perheyhteyksissä. Ylipäätään on hyvä muistaa, että yhtiöjärjestys kannattaa laatia tarkasti, koska sen avulla pystytään ennakoimaan erilaisia tilanteita sekä välttämään ikäviä yllätyksiä.

Seuraava vaihe yhtiön perustamisessa on osakkeiden merkintä ja maksaminen. Osakkaat maksavat rahassa osakkeiden merkintähinnan yhtiön Suomessa olevalle pankkitilille, joka siis avataan ennen osakeyhtiön varsinaista syntymistä sittemmin tapahtuvalla kaupparekisteriin merkitsemisellä (Immonen & Nuolimaa 2007, 38). Yksityisissä osakeyhtiöissä vähintään 2 500 euroa osakkeiden maksuista kirjataan osakepääomatilille.

Osakkeiden merkintämaksu voidaan suorittaa rahan sijasta joko kokonaan tai osittain muulla omaisuudella (Villa, Ossa & Saarnilehto 2007, 63). Tällaista muulla omaisuudella maksamista kutsutaan apportiksi.

Osakeyhtiölain 2. luvun 6 pykälä määrää apporttimaksamisesta. Apporttiomaisuudella maksaminen pitää määrätä perustamissopimuksessa. Lisäksi perustamisso-

pimukseen on liitettävä selvitys, jossa yksilöidään apporttiomaisuus sekä sillä suoritettava merkintämaksu, sekä selvitetään omaisuuden arvostamiseen liittyvät seikat ja arvostamisessa noudatetut menetelmät.

Apporttiomaisuudella on oltava luovutushetkellä osakkeen maksua vastaava todellinen taloudellinen arvo yritykselle. Lupaus työpanoksesta tai palvelun suorittamisesta ei siis käy apporttimaksuksi.

Apporttiomaisuusmaksusta on erityisesti hyötyä muutettaessa joku toinen yhtiömuoto osakeyhtiöksi. Yleensä yrityksellä, joka on ollut toiminnassa, on omaisuutta, joka voidaan yhtiömuodon muutostilanteessa käyttää tällä tavoin hyödyksi.

Yhtiö on ilmoitettava rekisteröitäväksi kolmen kuukauden kuluessa perustamisso-
pimuksen allekirjoittamisesta (Immonen & Nuolima 2007, 39). Ilmoitus tehdään kaupparekisteriin sitä varten olevilla perusilmoituslomakkeilla. Mikäli määräaika kuluu umpeen, raukeaa yhtiön perustaminen.

Osakeyhtiölain 2. luvun 8 §:n mukaan yhtiö voidaan rekisteröidä, kun kaupparekisteriin on ilmoitettu yhtiön hallituksen jäsenten ja toimitusjohtajan vakuutus siitä, että yhtiön perustamisessa on noudatettu lain säännöksiä, sekä tilintarkastajien todistus siitä, että lain säännöksiä osakkeiden maksamisesta on noudatettu. Jos tilintarkastajaa ei ole, on osakkeiden maksamisesta annettava muu selvitys.

Jos osakkeita on maksettu apporttiomaisuudella, rekisteri-ilmoitukseen pitää liittää tilintarkastajan lausunto apporttiomaisuuden selvityksestä ja siitä, oliko omaisuudella vähintään osakkeen merkintähintaa vastaava arvo.

Osakeyhtiö syntyy kaupparekisteriin rekisteröinnillä (Villa 2006, 212). Siitä lähtien yhtiö voi hankkia nimiinsä oikeuksia ja velvollisuuksia, sekä toimia itsenäisesti. Ennen rekisteröintiä tulevan yhtiön puolesta tehdyistä oikeustoimista vastaavat toimet tehneet henkilöt henkilökohtaisesti. Yhtiön tultua rekisteröidyksi, siirtyvät vastuut yhtiölle.

2.3.2 Yhtiön toimitielimet

Osakeyhtiön toimitielimiä ovat yhtiökokous, hallitus, toimitusjohtaja ja hallintoneuvosto (Villa 2006, 239). Osakeyhtiössä on lisäksi oltava tilintarkastaja, mikäli tilintarkastuslain määräykset niin vaativat. Pakollisia osakeyhtiön toimitielimiä ovat vain yhtiökokous ja hallitus.

Yhtiökokous. Osakeyhtiölain 5. luku määrää yhtiökokouksesta. Yhtiökokous on osakeyhtiön ylin elin ja siinä päätetään yleensä yhtiön tärkeimmistä asioista. Yhtiökokouksessa osakkeenomistajat käyttävät päätösvaltaansa.

Varsinainen yhtiökokous on pidettävä kuuden kuukauden kuluessa tilikauden päätymisestä (Villa, Ossa & Saarnilehto 2007, 73–74). Kokouksessa on osakeyhtiölain mukaan aina päätettävä

- tilinpäätöksen vahvistamisesta
- taseen osoittaman voiton käyttämisestä
- vastuuvapaudesta hallituksen jäsenille, hallintoneuvoston jäsenille ja toimitusjohtajalle
- hallituksen ja hallintoneuvoston jäsenten ja tilintarkastajan valinnasta, jollei osakeyhtiölaissa säädetä tai yhtiöjärjestyksessä määrätä toisin näiden toimikaudesta tai valinnasta
- muista yhtiöjärjestyksen perusteella varsinaisessa yhtiökokouksessa käsiteltävistä asioista

Osakeyhtiölain 5. luvun 11 §:n mukaan muista asioista voidaan myös päättää yhtiökokouksessa, mutta päätettävät asiat pitää mainita kokouskutsussa.

Ylimääräinen yhtiökokous on pidettävä yhtiöjärjestyksen niin määrätessä, tai jos hallitus katsoo kokouksen pitämiseen olevan aihetta (Immonen & Nuolimaa 2007, 78). Lisäksi tilintarkastajalla sekä tietyllä osakkeenomistajien vähemmistömäärällä on oikeus vaatia ylimääräisen yhtiökokouksen pitämistä tietyn asian käsittelemiseksi.

Hallitus. Osakeyhtiölain 6. luvussa säädetään yhtiön johdosta ja yhtiön edustamisesta. Hallitus on siis osakeyhtiön toinen pakollinen elin yhtiökokouksen ohella.

Hallituksen jäsenmäärä on yhdestä ylöspäin, yleensä 1–5 (Immonen & Nuolima 2007, 86). Mikäli hallitukseen kuuluu alle kolme jäsentä, siinä on oltava vähintään yksi varajäsen. Yksinkertaisimmillaan koko yrityksen hallintomalli voi käsittää yhtiökokouksen ja hallituksen, jossa on yksi varsinainen jäsen ja hänellä varajäsen (Villa 2006, 239).

Hallituksella on yleistöimivalta yhtiötä koskevissa asioissa (Villa 2006, 256–257). Tämä tarkoittaa sitä, että hallitukselle kuuluvat käytännössä kaikki ne tehtävät, joita ei erikseen ole osakeyhtiölaissa tai yhtiöjärjestyksessä määrätty muiden yhtiöelinten suoritettavaksi. Hallituksen yksi tärkeimmistä tehtävistä on yhtiön edustaminen. Osakeyhtiölain 6. luvun 25 § sanoo yksiselitteisesti, että hallitus edustaa yhtiötä.

Osakeyhtiölain 6. luvun 2 §:n mukaan hallituksen tehtävänä on huolehtia siitä, että yhtiön kirjanpidon ja varainhoidon valvonta on asianmukaisesti järjestetty. Hallituksen kuuluu tämän lisäksi huolehtia siitä, että yhtiön organisaatio ja toiminta järjestetään asianmukaisesti, ja että yhtiö toteuttaa tarkoitustaan, sekä että hallitus toimii yhtiön ja sen osakkeenomistajien edun mukaisesti (Villa 2006, 258).

Hallituksen puheenjohtaja kutsuu hallituksen kokouksen koolle tarvittaessa. Kokous on kutsuttava koolle, jos jäsen tai toimitusjohtaja sitä vaatii (Immonen & Nuolima 2007, 91–92). Hallituksen päätökset tehdään pääsääntöisesti sen kokouksessa. Hallitus on päätösvaltainen, kun paikalla on yli puolet jäsenistä, ellei yhtiöjärjestyksen mukaan vaadita suurempaa osallistumista. Jokaiselle jäsenelle tulee mahdollisuuksien mukaan varata tilaisuus kokoukseen osallistumiselle. Jos jäsen on estynyt, tilalle kutsutaan mahdollinen varajäsen.

Toimitusjohtaja. Toimitusjohtaja johtaa yhtiön päivittäistä toimintaa hallituksen ohjauksessa ja valvonnassa (Villa 2006, 263). Osakeyhtiölaki sääntelee hallituksen ja toimitusjohtajan tehtäviä vain yhtiön kirjanpidon ja varainhoidon sekä yhtiön

edustamisen osalta. Toimitusjohtajan tehtävänä on hoitaa yhtiön juoksevaa hallintoa hallituksen antamien ohjeiden mukaisesti. Toimitusjohtaja voi edustaa yhtiötä hänen toimenkuvaansa kuuluvissa asioissa.

Osakeyhtiölain 6. luvun 17 §:n mukaan osakeyhtiön toimitusjohtaja ei saa ryhtyä tavallista laajempiin toimiin, ilman hallituksen valtuutusta. Käytännöt ja toimintatavat hallituksen ja toimitusjohtajan välillä ovat kuitenkin hyvin yhtiökohtaisia (Villa 2006, 263). Toimivallan jako näiden yhtiöelinten kesken riippuu pitkälti yhtiön toiminnan laadusta ja laajuudesta sekä yhtiön sisäisistä säännöistä.

Osakeyhtiölain 6. luku ja 18 § antaa toimitusjohtajalle oikeuden olla läsnä hallituksen kokouksessa ja käyttää siellä puhevaltaa, vaikkei olisikaan hallituksen jäsen. Hallitus voi kuitenkin päättää asiasta toisin. Luonnollisesti toimitusjohtaja voi olla hallituksen jäsenkin.

Hallitus valitsee toimitusjohtajan (Villa 2006, 264). Se voi myös erottaa toimitusjohtajan milloin vain, eikä erottamiselle tarvitse mainita syytä. Samoin myös toimitusjohtaja itse voi erota tehtävästään koska vain. Eroaminen tulee voimaan toimitusjohtajan ilmoitettua asiasta hallitukselle. Toimitusjohtajan eduista, toimikaudesta ja irtisanomisesta voidaan yrityksessä sopia varsin vapaasta. Monesti tapana on laatia yhtiön ja toimitusjohtajan välinen toimitusjohtajasopimus, jossa sovitaan kyseisistä asioista.

Tilintarkastaja. Tilintarkastaja ei varsinaisesti ole osakeyhtiön elin, mutta se liittyy kiinteästi osakeyhtiön toimintaan. Osakeyhtiölain (L 21.7.2006/624) 7. luvun 2 §:n mukaan tilintarkastajan valitsee yhtiökokous. Tilintarkastajan toimikausi jatkuu yksityisessä osakeyhtiössä toistaiseksi, ellei yhtiöjärjestyksessä määrätä toisin.

Osakeyhtiöön on siis valittava tilintarkastaja. Tilintarkastuslaki (L 13.4.2007/459) antaa kuitenkin 2. luvussa ja sen 4 §:ssä vapautuksen tilintarkastuksesta pienille yhtiöille.

Yhtiölle ei tarvitse valita tilintarkastajaa, mikäli ainoastaan yksi seuraavista ehdoista täyttyy:

- taseen loppusumma ylittää 100 000 euroa
- liikevaihto ylittää 200 000 euroa
- yhtiön palveluksessa on keskimäärin yli kolme henkilöä

2.3.3 Osakkeenomistajan päätöksenteko ja vastuu

Osakeyhtiölain 5. luvun 1 §:n mukaan osakkeenomistajat käyttävät päätösvaltaansa yhtiökokouksessa. Saman luvun 6 § määrää, että jokaisella osakkaalla on oikeus osallistua yhtiökokoukseen. Osakkaalla ei siis ole velvollisuutta osallistua yhtiökokoukseen, vaan kysymyksessä on vapaaehtoinen osallistuminen. Osakkeenomistaja voi 8:n §:n mukaan osallistua yhtiökokoukseen myös asiamiehen välityksellä.

Osake antaa osakkeenomistajille lähtökohtaisesti yhtäläiset oikeudet päätöksenteossa (Immonen & Nuolimaa 2007, 57). Kuitenkin yhtiöjärjestyksellä voidaan tätäkin olettaa muuttaa. Yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä, että yhtiössä voi olla oikeuksiltaan toisistaan poikkeavia osakkeita.

Pääsääntöisesti osake tuottaa muun muassa oikeuden saada yhtiökokouskutsu ja tietoa käsiteltävistä asioista, oikeuden osallistua yhtiökokoukseen, oikeuden käyttää puhevaltaa ja tehdä esityksiä yhtiökokouksessa, oikeuden osallistua äänestykseen, oikeuden saada haluamansa asia yhtiökokouksen kutsuun (Immonen & Nuolimaa 2007, 57).

Osakkeen tuottama äänimäärä on ominaisuus, jota voidaan yhtiöjärjestyksellä säätää. Lähtökohtaisesti jokainen osake tuottaa yhden äänen kaikissa yhtiökokouksessa käsiteltävissä asioissa (Immonen & Nuolimaa 2007, 58–59). Yhtiöjärjestyksellä voidaan määrätä, että toisten osakkeiden äänimäärä onkin suurempi, tai että osake ei oikeuta äänestämään lainkaan.

Osakkeenomistajat voivat tehdä päätöksiä yhtiökokoukselle kuuluvista asioista yksimielisinä pitämättä yhtiökokousta (Immonen & Nuolimaa 2007, 86). Tämä lisää joustavuutta varsinkin pienempien yhtiöiden toimintaan. Tällaiset yksimieliset päätökset on kirjattava, päivättävä, numeroitava ja allekirjoitettava. Mikäli yhtiössä on enemmän kuin yksi osakkeenomistaja, on kahden osakkaan allekirjoitettava päätös.

Osakeyhtiön osakkeenomistajat eivät ole henkilökohtaisesti vastuussa yhtiön sitoumuksista (Laki24.fi, [viitattu 25.8.2012]). Yhtiö vastaa sitoumuksistaan itse. Tässä kohden osakeyhtiö eroaa henkilöyhtiöistä, joissa omistajat vastaavat myös yhtiön veloista. Osakeyhtiössä osakkaiden vastuu rajoittuu ainoastaan siihen pankseen, jonka he ovat yhtiöön sijoittaneet. Kuitenkin osakkeenomistajat voivat vapaaehtoisesti sitoutua laajempiin vastuisiin, kuin mitä heillä luonnollisesti on. He voivat esimerkiksi ryhtyä takaajaksi yhtiön velalle. Tämä on tyyppistä, ja usein pankon sanelemaa pienyrityksissä.

Lyhyenä yhteenvetona yksityisliikkeen ja yksityisen osakeyhtiön välillä vallitsevista käytännön eroista voidaan todeta, että periaatteellisella tasolla juuri vieraan pääoman suhteen yhtiömuodot eroavat toisistaan. Yksityinen elinkeinonharjoittaja on vastuussa kaikista veloistaan henkilökohtaisesti, kun taas osakeyhtiössä osakas ei sitä ole. Kuitenkin käytännössä ero ei ole näin suuri. Jos pienenosakeyhtiöllä on velkaa, joutuu yrittäjä-osakas takaamaan yhtiön velan henkilökohtaisesti, jolloin tältä osin yhtiömuodot ovat hyvinkin samankaltaisia.

2.3.4 Varojen nosto

Osakeyhtiön varojen jakamisesta yleisesti säädetään osakeyhtiölain 13. luvussa. Lain 14. luvussa säädetään osakepääoman alentamisesta ja 15. luvussa yhtiön omista osakkeista.

Osakeyhtiön varoja voidaan laillisesti jakaa osakkeenomistajille osakeyhtiölain 13. luvun 1 §:n mukaan seuraavilla tavoilla:

- voitonjaolla eli osinkona ja varojen jakamisella vapaan oman pääoman rahastosta
- osakepääoman alentamisella
- omien osakkeiden hankkimisella ja lunastamisella
- yhtiön purkamisella ja rekisteristä poistamisella.

Varojen jako pitää perustua viimeksi vahvistettuun tilinpäätökseen (Villa 2006, 300–301). Lähtökohtaisesti yhtiö voi jakaa vapaan oman pääoman, josta on vähennetty yhtiöjärjestyksen mukaan jakamatta jätettävät varat. Kuitenkin varoja jaettaessa on otettava huomioon se, että varojen jakaminen ei saa aiheuttaa yhtiölle maksukyvyttömyyttä velvoitteisiin nähden.

Tavallisin varojenjako on voitonjako eli osingon maksaminen (Immonen & Nuolimaa 2007, 177). Osingonjaosta kuin muistakin varojenjaosta päätetään yhtiökokouksessa (179–180). Hallitus esittää tilikauden toimintakertomuksessa ehdotuksen yhtiön voittoa koskeviksi toimenpiteiksi, ja yhtiökokouksessa asia päätetään. Päätöksessä pitää mainita sekä jaon määrä että se, mitä varoja jakoon käytetään: osingonjako voitosta vai muuta jakoa rahastosta.

Osakeyhtiölain hyväksymien varojenjako tapojen ulkopuolella tapahtuva varojenjako, joka vähentää yhtiön varoja tai lisää sen velkoja ilman liiketaloudellista perustetta, on laitonta varojenjako (Immonen & Nuolimaa 2007, 186). Esimerkkejä tällaisista laittomista varojenjako tilanteista on yhtiön omaisuuden tai sen tuottamien palvelujen myynti alihintaan, tai vastaavasti ostaminen ylihintaan. Myös alihintaisen lainan antaminen tai ylihintaisen ottaminen on laitonta varojenjako.

Laittomasta varojenjaosta hyötynneen henkilön on palautettava saadut varat korvoineen (Villa, Ossa & Saarnilehto 2007, 98). Räikeimmillään laitton varojenjako voi olla osakeyhtiörikos.

Palkkaa voidaan osakeyhtiöstä maksaa osakkaalle suhteessa hänen työpanokseensa (Sutinen & Viklund 2004, 84). Toisin sanoen yrittäjä, joka työskentelee

omistamassaan osakeyhtiössä, voi nostaa itselleen palkkaa yhtiöstä. Palkasta on luonnollisesti maksettava verojen lisäksi sosiaalimaksut.

Ennakkoperintälain (L 20.12.1996/1118) 2. luvun 13 §:n mukaan palkkaa ovat kaikki palkat, palkkiot, etuudet ja korvaukset, jotka saadaan työ- tai virkasuhteessa. Lisäksi palkaksi lasketaan muun muassa kokouspalkkiot sekä toimitusjohtajan palkkiot. Palkkana pidetään myös työnantajan antamia luontoisetuja, kuten auto-, asunto-, ravinto- ja puhelinetuja (Mikä on palkkaa? [viitattu 27.8.2012]).

Suurimmat käytännön erot yksityisliikkeen ja osakeyhtiön välillä yrittäjän näkökulmasta on osakeyhtiön kankeamman päätöksentekojärjestelmän ohella juuri varojen nosto. Osakeyhtiöstä ei nosteta yhtiön varoja omaan käyttöön yhtä helposti kuin yksityisliikkeestä. Yrittäjä-osakas voi siis säännöllisenä tulonaan maksaa palkkaa itselleen, mikäli tekee työtä yrityksessä.

Osingot ovat tärkeä varojen noston muoto osakeyhtiössä. Ne voivatkin tulla verotuksellisesti edulliseksi yrittäjän kannalta riippuen yhtiön taloudellisesta asemasta sekä osakeomistuksen määrästä.

Yhtiömuotoa valittaessa on syytä pohtia edellä läpikäytyjä seikkoja. Jos yrittäjää kiinnostaa osinkojen nostaminen yrityksestään, puoltaa se osakeyhtiön valintaa yhtiömuodoksi. Osinkojen nostamisen kannattavuus täytyy kuitenkin laskea yrityskohtaisesti verolaskelmilla. Niistä myöhemmin lisää.

3 TULOVEROTUS YRITYKSESSÄ

Edellinen luku pureutui yritysmuotojen juridisiin ominaisuuksiin ja keskinäisiin eroihin. Juridiset ominaisuudet vaikuttavat käytännön yritystoiminnan pyörittämiseen ja ovat siksi tärkeä mietinnän kohde yhtiömuotoa valittaessa. Toinen erittäin tärkeä kriteeri on tuloverotus.

Tässä luvussa perehdytään verotukseen ja nimenomaan yrityksen ja sen omistajan verotukseen. Luvussa käydään läpi yksityisen elinkeinonharjoittajan sekä osakeyhtiön ja sen omistajan maksamat verot. Luvussa selvitetään tulojen jakautuminen ansiotuloiksi ja pääomatuloiksi sekä yrityksen nettovarallisuuden merkittävä rooli.

3.1 Yleistä verotuksesta

Verotuksen tarkoituksena on rahoittaa julkisia palveluja, joita tarjoavat valtio, kunnat sekä muut julkisyhteisöt (Henkilöverotuksen käsikirja 2012, 20). Verot voidaan jakaa välittömiin ja välillisiin veroihin. Välittömiä veroja ovat muun muassa valtion tulovero, kunnallisvero ja kirkollisvero. Välillisiä veroja taas ovat esimerkiksi arvonalisävero ja valmisteverot.

Verovelvollisia ovat luonnolliset henkilöt ja oikeushenkilöt (Villa, Ossa & Saarnilehto 2007, 163). Oikeushenkilöt jaetaan yhteisöihin, yhtymiin ja yhteisetuksiin. Osakeyhtiö on esimerkki yhteisöstä.

Luonnollisen henkilön veronalaiset tulot jaetaan ansiotuloihin ja pääomatuloihin (Henkilöverotuksen käsikirja 2012, 20–21). Ansiotuloista maksetaan progressiivista valtionveroa, eli verojen suhteellinen osuus kasvaa tulojen kasvaessa. Kunnallisvero on esimerkki suhteellisesta verosta, jossa veron määrä on suhteellisesti sama kaikille, riippumatta tulojen suuruudesta.

Verovelvollinen voi saada tuloa kolmesta eri lähteestä: elinkeinotoiminnan tulolähteestä, maatalouden tulolähteestä tai muun toiminnan tulolähteestä eli henkilökohtaisen toiminnan tulolähteestä (Villa, Ossa & Saarnilehto 2007, 165). Verovelvollisen harjoittamaa elinkeinotoimintaa ja verotusta säädellään elinkeinoverolain (L 24.6.1968/360) säädöksillä. Maatalouden tuloja säädellään maatilatalouden tuloverolain mukaan. Henkilökohtaisen toiminnan tuloja ja veroja säädellään tuloveroilla (L 30.12.1992/1535).

3.2 Yksityisen elinkeinonharjoittajan verotus

Yksityisellä elinkeinonharjoittajalla elinkeinotoiminta muodostaa oman tulolähteen (Henkilöverotuksen käsikirja 2012, 572). Se ei siis ole itsenäinen oikeushenkilö, jota verotetaan itsenäisesti, vaan yrittäjän itsensä eräs tulonlähde. Elinkeinotoiminnan tulolähteen tulos lasketaan elinkeinoverolain mukaan. Elinkeinotoiminnan tuloksesta vähennetään mahdolliset aiempien verovuosien vahvistetut tappiot. Näin saadaan jaettava yritystulo, joka jaetaan elinkeinonharjoittajan pääoma- ja ansiotuloksi.

3.2.1 Pääomatulo ja sen verotus

Yritystulo jaetaan ensin erottamalla siitä pääomatulo-osuus (Henkilöverotuksen käsikirja 2012, 572). Pääomatulon määräksi lasketaan 20 % verovuotta edeltäneen verovuoden nettovarallisuudesta. Pääomatulo on ikään kuin tuottoa elinkeinotoiminnassa olevalle omaisuudelle. Yksityinen elinkeinonharjoittaja voi vaatia pääomatulon määrän laskemista 10 %:n tuottona nettovarallisuudelle, tai yritystulon verottamista kokonaan ansiotulona.

Kuitenkin kiinteistöjen ja arvopapereiden myyntivoitot käsitellään kokonaan pääomatuloina riippumatta siitä, muodostuuko nettovarallisuuden perusteella pääomatuloja (Henkilöverotuksen käsikirja 2012, 573). Käyttöomaisuuskiinteistöjen ja ar-

vopapereiden luovutusvoitolla tarkoitetaan luovutushinnan ja verotuksessa poistamatta olevan hankintamenon osan erotusta.

Pääomatulo-osuus verotetaan 30 % verokannan mukaan (Yksityisen elinkeinonharjoittajan verotus 2012). Yli 50 000 euron pääomatuloista veroprosentti nousee 32:een. Pääomatulon jälkeen jäljelle jäävä tulo on yrittäjän ansiotuloa.

3.2.2 Ansiotulo ja sen verotus

Kun elinkeinonharjoittajan yritystulosta on erotettu pääomatulo-osuus, jää jäljelle ansiotulo-osuus (Henkilöverotuksen käsikirja 2012, 253). Ansiotuloa verotetaan valtionverotuksessa progressiivisen veroasteikon mukaan.

Luonnollisen henkilön on suoritettava ansiotuloista kunnallisveroa, jonka veroprosentti on kuntakohtainen (Henkilöverotuksen käsikirja 2012, 750). Kirkollisveroa suorittaa evankelisluterilaisen kirkon tai ortodoksisen kirkon jäsen. Lisäksi ansiotuloista on maksettava sosiaalimaksuja.

3.2.3 Nettovarallisuus

Yritystulon pääomatulo-osuutta laskettaessa elinkeinotoiminnan nettovarallisuus on avainasemassa. Nettovarallisuus on arvo, joka jää jäljelle kun yrityksen veronalaisista varoista vähennetään velat (Villa, Ossa & Saarnilehto 2007, 228). Yksityistalouden varat eivät kuulu nettovarallisuuteen, vaikka ne olisivatkin yrityksen kirjanpidossa.

Nettovarallisuuteen lisätään 30 % ennakonpidätyksen alaisista maksetuista palkoista (Henkilöverotuksen käsikirja 2012, 574). Huomioon otetaan palkat, jotka on maksettu verovuoden päättymistä edeltäneiden 12 kuukauden aikana. Sen sijaan nettovarallisuuteen ei lueta yksityisen elinkeinonharjoittajan käyttelytilejä eikä lähdeverollisia talletuksia.

Esimerkkilaskelma yksityisen elinkeinonharjoittajan verotuksesta.

Elinkeinonharjoittajan liikkeestä saama tulo on 46 000 euroa. Elinkeinotoiminnan varat ovat 200 000 euroa ja velat 140 000 euroa. Yritys on maksanut palkkoja tilikauden päättymistä edeltäneiden 12 kuukauden aikana yhteensä 150 000 euroa.

Ensin täytyy laskea pääomatulo-osuuden laskentaperuste. Elinkeinotoiminnan varoista vähennetään velat ja lisätään 30 % kuluneen 12 kuukauden aikana maksettusta palkkasummasta.

Nettovarallisuus:

Elinkeinotoiminnan varat	200 000,-
– velat	– 140 000,-
+ 30 % palkkasummasta	<u>+ 45 000,-</u>
Pääomatulo-osuuden laskentaperuste	105 000,-

Pääomatulojen määrä saadaan kertomalla pääomatulo-osuuden laskentaperuste, eli tässä tapauksessa 105 000 euroa 20 %, joka on tavallisin yksityisen elinkeinonharjoittajan pääomatuloprosentti.

Pääomatulot:

20 % x 105 000,-	21 000,-
------------------	----------

Ansiotulojen osuus saadaan vähentämällä pääomatulon määrä, eli 21 000 euroa, elinkeinotoiminnan tuloksesta.

Ansiotuloa:

elinkeinotoiminnan tulos – pääomatulo-osuus	
46 000 – 21 000	25 000,-

Maksettavat verot. Pääomatulosta maksetaan valtiolle 30 % veroa 50 000 euroon asti. Sen ylittävältä osalta vero on 32 %. Kunnallisveroksi oletetaan 20 % ja sairaskuutusmaksuiksi 2 %. Oletetaan, että yrittäjä ei ole kirkon jäsen. Ansiotulosta menevä valtionvero lasketaan progressiivisen taulukon mukaan (taulukko 1.).

Vero pääomatulosta:

30 % 21 00 eurosta		6 300,-
--------------------	--	---------

Vero ansiotulosta:

Valtion tulovero 23 900 eurosta	515,-	
1 100 eurosta 17,5 %	<u>192,-</u>	707,-
Kunnallisvero		5 000,-
Sairaskuutusmaksut		<u>500,-</u>
Verot yhteensä:		12 507,-

Esimerkin mukainen yksityinen elinkeinonharjoittaja, jonka elinkeinotoiminnan tulos on 46 000 euroa maksaa siis yhteensä veroja 12 507 euroa.

Esimerkkilaskelma perustuu sovellettuna Tomperin (2007, 32–33) laskelmapohjalte.

3.3 Osakeyhtiön verotus

Osakeyhtiö on itsenäinen oikeushenkilö. Osakeyhtiötä pidetään siis myös erillisenä verovelvollisena (Villa, Ossa & Saarnilehto 2007, 241). Osakeyhtiön tulosta verotetaan yhteisöverolla, ja yhteisöveroprosentti on vuodesta 2012 lähtien 24,5 % (Henkilöverotuksen käsikirja 2012, 749).

Yrittäjän kannalta osakeyhtiön verotukseen täytyy kuitenkin laskea mukaan yhteisöveron lisäksi myös mahdollisten osinkotuottojen verotus sekä mahdollisen palkkatulon verotus. Näin laskettuna saadaan yrittäjän maksama verot yhteensä ja

tällöin voidaan myös verrata eri yritysmuotojen aiheuttamia veroseuraamuksia keskenään.

3.3.1 Palkkatulon verotus

Palkkatuloa verotetaan ansiotulona. Siitä on maksettava valtionverotuksessa progressiivisen veroasteikon mukainen vero (Henkilöverotuksen käsikirja 2012, 749–750). Lisäksi palkasta maksetaan kunnallisvero kuntakohtaisen veroprosentin mukaan. Kirkollisveroa maksaa valtionkirkon jäsen. Opinnäytetyöni kohdeyrityksen kotikunnan veroprosentti on 19,75.

Seuraava taulukko 1 esittelee valtionverotuksen tuloveroasteikon vuodelle 2012. Taulukosta käy ilmi, kuinka ansiotulon kasvaessa siitä maksettava vero muuttuu ja missä kohden tulorajat ovat.

TAULUKKO 1. Vuoden 2012 valtion tuloveroasteikko (Henkilöverotuksen käsikirja 2012, 794).

Verotettava ansiotulo, euroa	Vero alarajan kohdalla, euroa	Vero alarajan ylittävästä tulon osasta, %
16 100 --- 23 900	8	6,5
23 900 --- 39 100	515	17,5
39 100 --- 70 300	3 175	21,5
70 300 ---	9 883	29,75

Palkansaajan on myös maksettava sairaanhoitomaksua sekä päivärahamaksua (Henkilöverotuksen käsikirja 2012, 757). Nämä maksut eivät varsinaisesti ole veroja, mutta veronluontoisia maksuja ja ne peritään ennakonpidätyksen yhteydessä. Vuonna 2012 sairaanhoitomaksua on maksettava 1,22 %, ja päivärahamaksua 0,82 % bruttopalkasta. YEL-vakuutetuilla yrittäjillä päivärahamaksu on 0,97 % työtulosta (Sairausvakuutuksen päivärahamaksu [viitattu 10.9.2012]).

Yhtiön maksaessa palkkaa yrittäjälle, on sen lisäksi maksettava työnantajan sosiaaliturvamaksu (Työnantajan sosiaaliturvamaksu [viitattu 10.9.2012]). Vuonna 2012 sen määrä on 2,12 % maksetuista palkoista.

Pakollisiin työnantajan maksamiin palkan sivukuluihin liittyy usein myös eläkevakuutusmaksu, työttömyysvakuutusmaksut, työtapaturmavakuutusmaksu sekä ryhmähenkivakuutusmaksu (Tärkeitä lukuja 2012 [viitattu 10.9.2012]).

Yrittäjä hoitaa työeläketurvansa yrittäjän eläkelain (YEL) puitteissa (Tietoa yksityisten alojen eläkevakuuttamisesta 2011, 6). Osakeyhtiön osakas, joka toimii johtavassa asemassa yhtiössä, ja omistaa yksin yli 30 % yhtiön osakkeista, kuuluu YEL-vakuutuksen piiriin (8). Kuitenkin yrittäjän on työskenneltävä yrityksessä – pelkkä omistaminen ei riitä.

YEL-vakuutusmaksut määräytyvät työtulon perusteella (Tietoa yksityisten alojen eläkevakuuttamisesta 2011, 7). Työtulo ei tarkoita yrittäjän palkkaa, vaan se on yrittäjän eläkelaitokselle ilmoittama työpanoksen määrä. YEL-työtulon tulisi vastata sellaista korvausta, joka olisi maksettava ulkopuoliselle henkilölle, jos yrittäjän sijasta YEL:n piiriin kuuluvan työn tekisi joku toinen henkilö. Alle 53-vuotiaan YEL-maksu on 21,6 % ja 53 vuotta täyttäneen 22,9 % työtulosta (17).

3.3.2 Osingot listaamattomasta yhtiöstä

Listaamattomasta osakeyhtiöstä saadut osingot voivat olla täysin verovapaata tuloa, pääomatulo tai ansiotuloa (Osingot listaamattomasta yhtiöstä [viitattu 12.9.2012]). Osinkojen verotus riippuu osinkojen määrästä ja niiden suhteesta osakkeiden matemaattiseen arvoon. Matemaattinen arvo on yhtiön nettovarallisuus jaettuna osakkeiden lukumäärällä. Matemaattinen arvo lasketaan edellisenä vuonna päättyneen tilikauden taseen perusteella.

Listaamattomasta yrityksestä saadut osingot ovat verottomia siihen määrään asti, joka vastaa 9 %:n tuottoa osakkeiden matemaattiselle arvolle. Verottomuudella on

kuitenkin yläraja. Yli 60 000 euron menevistä osingoista 70 % on pääomatulona verotettavia ja 30 % edelleen verovapaita.

Jos osinkoja maksetaan osakkaalle enemmän kuin 9 %:n tuotto matemaattiselle arvolle on, ovat osingot tällöin 9 %:n ylimenevältä osalta 70 % ansiotulona verotettavia ja 30 % edelleen verottomia.

Mitä suurempi yhtiön nettovarallisuus ja sitä kautta osakkeiden matemaattinen arvo on, sitä suuremman määrän osinkoja voi omistajayrittäjä nostaa verottomasti itselleen.

Esimerkkilaskelma listaamattoman osakeyhtiön osakkaan verotuksesta.

Osakeyhtiö X Oy:n varat ovat 550 000 euroa ja velat 250 000 euroa. Näin ollen yhtiön nettovarallisuus on 300 000 euroa. Yrittäjä omistaa listaamattoman osakeyhtiö X Oy:n kaikki osakkeet. Eli hänen omistamien osakkeiden matemaattinen arvo on 300 000 euroa.

Osakeyhtiö X Oy maksaa 50 000 euron osingot.

Osingot ovat verotonta tuloa 9 %:iin saakka osakkeiden matemaattisesta arvosta.

Osingot:	50 000	euroa
Veroton 9 %:n osuus (300 000 x 0,09)	<u>27 000,-</u>	

Kun nyt osinkojen määrä ylittää 9 %:n tuoton osakkeiden matemaattiselle arvolle, on ylimenevä osuus 30 %:sesti verovapaata tuloa ja 70 %:sesti veronalaista ansiotuloa. Tulo jakautuu seuraavasti:

Yli menevä osuus	23 000 euroa, josta	
veronalaista ansiotuloa 70 %		16 100,-
verovapaata tuloa 30 %		<u>6 900,-</u>

Eli yrittäjän saamista osingoista	
veronalaista ansiotuloa	16 100,-
verovapaata tuloa (6 900 + 27 000)	33 900,-

Kunnallisveroksi oletetaan 20 % ja sairausvakuutusmaksuiksi 2 %. Oletetaan, että yrittäjä ei ole kirkon jäsen. Mikäli edellä mainitut osinkotulot ovat yrittäjän ainoa ansiotulo, lasketaan siitä maksettavat verot seuraavasti:

Vero ansiotulosta:

Valtion tulovero 16 100 eurosta	8,-
Kunnallisvero	3 220,-
Sairausvakuutusmaksut	<u>322,-</u>
Verot yhteensä:	3 550,-

Esimerkkitapauksen yrittäjä nostaa itselleen osinkoja 50 000 euroa ja maksaa niistä veroja 3 550 euroa. Tapauksessa verojen kokonaismäärä jää todella pieneksi johtuen yrityksen vahvasta nettovarallisuudesta. Kyseisessä tapauksessa osinkojen nostaminen on erittäin kannattavaa verrattuna palkkatuloon. Palkkaa nostettaessa verojen määrä olisi reilusti suurempi.

Esimerkkilaskelma perustuu soveltaen Tomperin (2007, 49–50) laskelmapohjalle.

4 LAADULLINEN TUTKIMUS KOHDEYRITYKSESSÄ

Tässä luvussa siirrytään opinnäytetyön empiiriseen osuuteen. Empiirisen osuuden tarkoituksena on soveltaa aikaisemmissa luvuissa ollut teoria kohdeyritykseen. Opinnäytetyön tarkoituksena on kehittää yritystä ja ottaa kantaa yhtiömuodon vaihdon ajankohtaisuuteen. Tarkastelussa päähuomion kohteena on verotuksellinen edullisuus. Sen lisäksi selvitetään myös yrittäjän tavoitteita ja toiveita yhtiömuodolta sekä hänen suunnitelmiaan tulevaisuutta kohtaan.

Lopputulokseen päästään kahden vaiheen kautta: Ensin selvitetään yritysmuotojen olemusta ja ominaisuuksia teorian pohjalta (teoriaosuus). Sitten selvitetään yrittäjän mielipiteitä ja tavoitteita yrittäjyydestä haastattelulla sekä tehdään verolaskelmat yrityksen tilinpäätökseen pohjautuen (empiirinen osuus).

4.1 Tutkimusmenetelmänä kvalitatiivinen tutkimus

Tarkoituksena on tehdä kvalitatiivinen tutkimus ja haastatteleamalla kohdeyritykseni yrittäjää saada selville mitä hän ajattelee yrittämisestä ja mitkä asiat ovat tärkeitä yritystä johtaessa. Haastattelu on paras mahdollinen tutkimusmenetelmä, koska tarvitsen tietoa juuri kyseiseen tapaukseen.

Haastatteluluokista käytän teemahaastattelua, jonka apuna käytän tukikysymyksiä. Kanasen (2008, 74) mukaan teemahaastattelut ovat yleisimpiä laadullisessa tutkimuksessa, koska ne antavat haastattelijalle riittävän vapauden kysymysten suhteen, mutta auttavat rajaamaan aihetta.

Haastattelun avulla saan selville yrittäjän näkemyksiä ja tavoitteita. Teemahaastattelun etuina ovat sen monipuolisuus ja laajuus. Sen avulla pääsee tarpeeksi syväälle aihepiiriin ja vapaan rakenteen ansiosta tarkentavia kysymyksiä voi tehdä tarvittaessa.

Haastattelussa tutkimusmenetelmänä ei tässä tapauksessa esiinny huonoja puolia. Puutteita voi tulla, jos jostain syystä joku tärkeä aihe jää kysymättä. Sitä välteään tukikysymysten avulla ja hyvällä valmistautumisella. Lisäksi asiaa auttaa se, että haastateltava on tuttu, joten lisätiedon kysyminen jälkeinpäin on helppoa.

4.1.1 Haastateltava

Kananen (2008, 75 – 76) ohjeistaa, että laadullisissa tutkimuksissa haastateltavat valitaan tiedon saantia silmällä pitäen. Haastateltavaksi valitaan siis henkilö, jolla on jotain keskeistä sanottavaa käsiteltävästä asiasta. Siksi haastattelen opinnäyte-työssäni kohdeyritykseni yrittäjää, eli tällä kertaa yhtä henkilöä. Haastattelen häntä siksi, koska tarvitsen hänen näkemyksiään ja mielipiteitään yrittäjyydestä saadakseni selville, mikä on sopivin yritysmuoto hänen kohdallaan.

Yritysmuotoa valittaessa ei ainoaksi perusteeksi riitä se, mikä on verotuksellisesti ehkä edullisin. Valintaperusteena täytyy myös olla se, minkälaisena yrittäjä haluaa yrityksen päätöksenteon, vastuukysymysten ja esimerkiksi varojen nostomahdollisuuden olevan. Siksi on aivan keskeistä haastatella juuri yrittäjää itseään, sillä hänen näkemyksiänsä tarvitaan.

Haastattelu tai haastattelut suoritetaan joko yrittäjän kotona, omassa kodissani tai jossain muussa paikassa, joka on kätevä niin haastattelijalle kuin haastateltavallekin.

4.1.2 Tutkimuksen luotettavuus

Kvalitatiiviseen tutkimukseen ei voi suoraan verrata kvantitatiivisen tutkimuksen luotettavuustekijöitä, koska tutkimusten luonteet ovat hyvin erilaisia. Siksi käsitteet validiteetti ja reliabiliteetti eivät välttämättä sovellu kvalitatiivisen tutkimuksen luotettavuuden mittareiksi.

Kananen (2008, 128) toteaa, että laadullisen tutkimuksen luotettavuuskriteereistä ei olla kovin yksimielisiä. Keskeistä opinnäytetyössä ja varsinkin sen tutkimusosuudessa, on ottaa kantaa luotettavuustekijöihin. Pitkälle pääsee jo sillä, että tunnistaa mahdolliset luotettavuutta heikentävät tekijät ja dokumentoi tutkimuksen etenemisen niin, että ulkopuolinen henkilö kykenee seuraamaan ajatuksenkulkua ja tulosten päättelyä. Laadullisen tutkimuksen perusvaatimus on kuitenkin se, että tutkijalla on riittävästi aikaa tehdä tutkimuksensa (Tuomi & Sarajärvi 2009, 142).

Opinnäytetyöni tutkimusosuudessa olen miettinyt kysymykset siten, että ne ovat mahdollisimman avoimia, eivätkä ohjaa haastattelijaa tiettyyn suuntaan. Kysymykset on lisäksi käyty läpi koulussa kvalitatiivisen tutkimusmenetelmän tunnilla, jossa ohjaajalla ja muilla opiskelijoilla oli mahdollisuus esittää mielipiteitä ja parannusehdotuksia niihin.

Haastattelu nauhoitetaan. Tämä on erittäin keskeinen tekijä parantamaan luotettavuutta, koska silloin haastattelu ei ole ainoastaan muistiinpanojen varassa ja toisaalta itse haastattelutilanteessa pystyy sekä haastattelija että haastateltava paremmin keskittymään aiheeseen, kun ei tarvitse koko ajan olla kirjoittamassa muistiinpanoja. Nauhoitus lisää luotettavuutta.

Haastattelun purun ja analysoinnin jälkeen johtopäätökset voi käyttää haastateltavalla tarkistuttamassa, jotta vastaukset ja niistä tehdyt päätelmät vastaavat haastateltavan tahtoa.

Kaikkien näiden seikkojen lisäksi kiinnitän erityistä huomiota tutkimusprosessin tarkkaan dokumentointiin. Se on avain hyvälle tutkimukselle.

4.2 Haastattelun toteutus

Haastattelin kohdeyrityksen yrittäjää 12.9.2012 hänen kotioloissaan. Nauhoitin haastattelun koulusta lainaamalla digitaalisella ääninauhurilla. Haastattelun runkona käytin ennalta mietittyjä aihepiirejä sekä kysymyksiä, mutta keskustelumme

oli vapaata ja esiin tuli myös aiheita, joita ei ollut etukäteen suunniteltu. Kirjoitin koko haastattelun tekstiksi, jonka analysoin.

Haastattelurunko ja käytetyt kysymykset löytyvät liitteestä 1.

4.2.1 Lähtötilanne

Yrittäjä on keski-ikään saapuva mies Etelä-Pohjanmaalla. Hän on koulutukseltaan autonkuljettaja, mutta elämä kuljetti eri tielle kuin koulutus. Pian valmistumisensa jälkeen kohdehenkilöä pyydettiin kunnan maatalouslomittajaksi, ja maatilan poikana lupautui tehtävään, jossa toimi 11 vuotta kunnes siirtyi kokopäiväiseksi metallialan yrittäjäksi.

Vuonna 1995, ollessaan vielä lomittajana, kohdehenkilö rekisteröi yrityksensä. Alkuvaiheessa toiminta oli ”harrastepohjaista” ja viisi vuotta palkkatyö ja yrittäminen kulkivat rinnakkain, kunnes vuonna 2001 tapahtui siirtyminen täysipainoiseksi yrittäjäksi.

Yrittämisen juuret casehenkilöllä on jo lapsuudessa, jolloin hänen vanhempansa olivat maatalousyrittäjiä. Työ- ja vapaa-aika olivat kytköksissä toisiinsa jatkuvasti, ja lapset kasvoivat maatilan töiden lomassa. Kysymykseen, mikä sitten sai valitsemaan juuri metallialan, hän vastaa sen aina kiinnostaneen. ”Teräslelutkin ovat lujempia kuin puulelut”, kuuluu hyväntuulinen tarkennus.

4.2.2 Yrittäjäyys käytännössä

Itse yrittäjäydessä casehenkilöä miellyttää oma vapaus. Vaikkakin aikataulut ja sopimukset sitovat yrittäjää, on työ erilaista kuin toisen alaisena oleminen. Hän kertoo, että voisi olla vaikeaa sopeutua olemaan toisen palveluksessa, vaikka palkan edessä sekin onnistuisi. Mieluummin yrittäjä kuin palkansaaja.

Kohdeyrittäjä kertoo, että haastetta yrittämisessä riittää. Se on toisaalta se, mikä vie eteenpäin ja saa ajattelemaan kuinka voisi kehittää toimintaa. Yrittäjä mainitsee myös hyvät asiakassuhteet ja yhteistyökumppanit tekijöinä, jotka antavat mielekkyyttä työlle.

Yrityksen toiminta on kasvanut vuosien myötä. Henkilöstöä yrittäjän lisäksi on tällä hetkellä kuusi. Viisi työntekijöistä on jatkuvassa työsuhteessa ja yksi on määräaikainen. Henkilöstön määrä on nyt enimmillään. Pitkään työntekijöitä oli kolmesta neljään kunnes ”pari vuotta sitten omat pojat tulivat mukaan”. Yrittäjä kertoo, että nyt sekä asennuksilla että konepajalla pystyy samaan aikaan tekemään töitä, ja että useita työmaita voidaan limittäin viedä läpi. Hän on tyytyväinen työntekijöihinsä ja sanoo, että todella vähän tulee negatiivista palautetta työmailtakaan. Työntekijöiden mahdollisten virheiden varalta yrittäjällä on kaksi vastuuvakuutusta, jotka kattavat hyvin kaikki vahingot.

Toiminnan kasvu on yrittäjän mielestä ollut pitkällä tähtäimellä katsottuna tasaista. Suhdanteet ovat luonnollisestikin välillä vaikuttaneet toiminnan laajuuteen ja tuoneet mukanaan notkahduksia. Kuitenkin suunta on koko ajan ollut suurempaan päin. Yrittäjä kuitenkin toteaa, ettei tästä ole tarvetta kasvattaa. Hän pitää siitä, että toiminta on sopivan kokoista niin että se pysyy mukavasti kasassa.

Yksityisen elinkeinonharjoittajan ja osakeyhtiön välisistä eroista esimerkiksi varojen noston sekä päätöksenteon suhteen yrittäjällä ei ollut kovin voimakkaita mielipiteitä. Hän kyllä arvostaa varojen noston helppoutta nykyisessä yritysmuodossaan, mutta sanoo samalla sopeutuvansa osakeyhtiön malliinkin. Samassa hengessä hän toteaa päätöksenteosta näin: ”Periaatteessa tämä nykyinen päätöksentekojärjestelmä on parempi, mutta ei se kynnyskysymys ole tässä asiassa.”

4.2.3 Tulevaisuus

Haastattelussa tuli selvästi esille yrityksen tulevaisuus ja sen merkitys yhtiömuotoa mietittäessä. Yrittäjän mielestä tulevaisuus on verotuksen ohella tärkein kriteeri

harkittaessa yhtiömuodon vaihtamista yksityisestä elinkeinonharjoittajasta osakeyhtiöksi. Hänen omista pojistaan ainakin toinen on kovasti kiinnostunut jatkamaan toimintaa, ja toinen vielä miettii asiaa. Osakeyhtiö mahdollistaisi omistajuuden jaon perheenjäsenten kesken ja liiketoiminnan siirtämisen jälkipolven harteille mahdollisesti tulevaisuudessa.

Yrittäjä näkee myönteisenä mahdollisuuden nostaa verottomia korvauksia, esimerkiksi kilometrikorvauksia ja päivärahoja, osakeyhtiömuodossa. Hän sanoi työn luonteen mahdollistavan hyvin niiden käyttämisen, koska työmailla vietetään usein koko päivä.

Tällä hetkellä kohdeyrityksen pääasiallisena maantieteellisenä toiminta-alueena on Länsi-Suomen alue, lähinnä Vaasan ja Seinäjoen seudut. Joitain työmaita on Etelä-Suomessakin ollut, mutta yrittäjä ei ole erityisen innokas laajentamaan toimintaansa pysyvämmiin sinne.

Työn kysynnän yrittäjä sanoo olevan vielä kohtuullisen hyvää, vaikka talouden yleinen epävarmuus näkyy kyselyiden määrän vähentymisenä. Hän toteaa, että ”jos ajat pysyvät suhteellisen hyvinä, niin meillä on varmasti vahvuuksia, joilla pärjätään”. Caseyrittäjä kertoo, että vuosien saatossa hän on oppinut tuntemaan liiketoiminnassa ne erikoisosaamiset, joilla kyseinen yritys pärjää. Mitään suuria massoja hän ei myy, mutta ”spesiaalihommat, jotka vaativat enemmän työtä ja paneutumista” ovat kannattavia ja niillä myös jatkossa pärjätään.

Kaiken kaikkiaan yrittäjä suhtautuu myönteisesti yhtiömuodon muuttamisen osakeyhtiöksi. Hän ajattelee sen olevan paras ratkaisu yrityksen tulevaisuuden rakentamiselle, kun huomioon ottaa yrityksen toiminnan jatkon ja omien poikien mukaan tulemisen.

4.3 Verolaskelmat

Tässä alaluvussa tehdään verolaskelmat caseyritykselle. Ensin lasketaan yksityisen elinkeinonharjoittajan verojen määrä ja myöhemmin osakeyhtiön verojen määrä. Laskelmat perustuvat kohdeyrityksen tilinpäätökseen, joka on liitteenä (liite 2). Verotuksellisesti kannattavin yritysmuoto ja varojen nostamisen tapa on se, jonka yhteenlaskettujen maksettavien verojen määrä on pienin. Laskelmat on tehty luvussa kolme olleiden esimerkkilaskelmien tapaan.

Nettovarallisuutta laskettaessa lähtökohtana on aina edellisen vuoden tase. Käytän kuitenkin poikkeuksellisesti laskuissani uusinta tilinpäätöstä 31.12.2011 nettovarallisuuden perustana, koska se antaa ajankohtaisemman kuvan yrityksestä ja suuntaa paremmin tulevaisuuteen, johon laskelmien pitäisi antaa selvennystä.

4.3.1 Yksityisen elinkeinonharjoittajan verot

Vuonna 2011 kohdeyrityksen tilinpäätöksen osoittama tilikauden voitto on 46 099,10 euroa. Tähän lisätään maksetut välittömät verot 2 832,18 euroa ja saadaan verotettava tulos, joka on 48 931,28 euroa. Pyöristetään tulos 48 900 euroon.

Yksityisen elinkeinonharjoittajan pääomatulo-osuuden laskentaperuste on 22 894 euroa. Tämä on tärkeä summa laskettaessa tuloksen jakautumista ansio- ja pääomatuloiksi.

Laskelmissa on käytetty seuraavia taustatietoja: Ansiotulon valtionvero lasketaan progressiivisen taulukon mukaisesti (katso s. 30). Kohdeyrittäjän kotikunnan kunnallisveroprosentti on 19,75. Pyöristetään sairaskuutusmaksut 2 %:iin. Kohdeyrittäjä ei ole luterilaisen kirkon jäsen.

Seuraava luettelo kuvaa yksityisen elinkeinonharjoittajan veroja kolmella eri vaihtoehdolla laskettuna.

Pääomatuloja 20 % pääomatulo-osuuden laskentaperusteesta. Tämä tapaanostaa tulos yksityisliikkeestä on yleisin. Ilman yrittäjän erillistä vaatimusta elinkeinotoiminnan tulos jaetaan automaattisesti niin, että pääomatuloja on 20 % pääomatulo laskentaperusteesta. Tässä tapauksessa verot muodostuisivat seuraavasti.

Verot pääomatuloista:	1 373,-
Verot ja maksut ansiotuloista:	13 936,-
Verot yhteensä:	<u>15 309,-</u>

Pääomatuloja 10 % pääomatulo-osuuden laskentaperusteesta. Yrittäjä voi halutessaan vaatia pääomatulo-osuuden laskemista 10 % laskentaperusteesta. Tällöin veroja kertyisi seuraavasti.

Verot pääomatuloista:	686,-
Verot ansiotuloista:	14 926,-
Verot yhteensä:	<u>15 612,-</u>

Koko tulos ansiotulona. Yksityinen elinkeinonharjoittaja voi halutessaan vaatia koko tuloksen verottamista ansiotulona. Tällöin pääomatuloina ei veroteta yhtään elinkeinotoiminnan tuloksesta. Tässä tapauksessa veroja kertyisi seuraavasti.

Verot yhteensä:	<u>15 917,-</u>
-----------------	-----------------

4.3.2 Osakeyhtiön verot

Osakeyhtiössä yhtiön tulosta verotetaan 24,5 %:n verokannalla. Omistajan verot riippuvat siitä, miten hän saa varoja yrityksestä. Pääasialliset tavat ovat joko palkka tai osinkotulot, tai kummatkin.

Vaikka osakeyhtiö on erillinen oikeushenkilö, joka maksaa veronsa voitostaan, on vertailukelpoisuuden vuoksi osakeyhtiön verot sekä omistajayrittäjän verot laskettava yhteen. Näin pystytään vertailemaan yksityisen elinkeinonharjoittajan maksamia veroja yritystoiminnastaan osakeyhtiömuotoisen yritystoiminnan verojen kanssa. Taustaoletukset pysyvät laskelmissa samoina kuin aiemminkin.

Seuraava luettelo kuvaa osakeyhtiön ja yrittäjän yhteensä maksamia veroja kolmella eri laskentamallilla.

Tulos kokonaan palkkana. Yrittäjä voi nostaa koko tuloksen itselleen palkkana.

Oletetaan palkaksi samainen 48 900 euroa, joka oli yksityisen elinkeinonharjoittajan tulos. Yhtiön maksaessa palkkaa, on sen maksettava myös sosiaaliturvamaksu, joka tässä esimerkissä pyöristetään 3 %:iin.

Yksityisenä elinkeinonharjoittajana yrittäjällä on taseessa vapaaehtoisia varauksia 16 612 euron arvosta. Niitä ei voi olla osakeyhtiössä, joten osakeyhtiön tulos oikeastaan. Siten saadaan osakeyhtiön verotettavaksi tuloksi 15 145 euroa.

Yhteisövero :	3 710,-
Yrityksen maksama sosiaaliturvamaksu:	1 467,-
Verot ansiotuloista:	15 917,-
Kaikki verot yhteensä:	<u>21 094,-</u>

Tulos kokonaan osinkoina. Yrittäjä voi nostaa yhtiön tuloksen kokonaan osinkoina. Tällöin ratkaisevaan merkitykseen nousee nettovarallisuudesta saatava osakkeiden matemaattinen arvo, joka määrittää sen, minkälainen verokohtelu osingoilla on.

Oletetaan, että yrittäjä omistaa itse kaikki yhtiön osakkeet. Tällöin osakkeiden matemaattinen arvo on sama kuin yhtiön nettovarallisuus. Kyseisellä yrityksellä se olisi – 2 477 euroa, eli negatiivinen.

Koska yhtiön nettovarallisuus ja sitä kautta osakkeiden matemaattinen arvo on negatiivinen, ei yhtiöstä ole nostettavissa yhtään kokonaan verovapaita osinkoja. Osingot ylittävät 9 %:n tuoton matemaattiselle arvolle ja ovat siten 70 %:sesti ansiotuloja ja 30 %:sesti verottomia tuloja. Osakeyhtiön verotettava tulos olisi tässä tapauksessa 65 512 euroa.

Yhteisövero :	16 050,-
Verot ansiotuloista:	9 921,-
Kaikki verot yhteensä:	<u>25 971,-</u>

Tulos puoliksi palkkana ja puoliksi osinkoina.

Oletetaan palkaksi puolet yksityisen elinkeinonharjoittajan tuloksesta, eli $48\,900/2 = 24\,450$ euroa. Yhtiön maksaessa palkkaa, on sen maksettava myös sosiaaliturvamaksua, joka tässä esimerkissä pyöristetään 3 %:iin. Osakeyhtiön verotettava tulos on tässä tapauksessa 40 329 euroa.

Yhteisövero :	9 880,-
Yrityksen maksama sosiaaliturvamaksu:	733,-

Verot ansiotuloista:	14 560,-
Kaikki verot yhteensä:	<u>25 173,-</u>

4.3.3 Vertailulaskelmat

Edelliset laskelmat kuvaavat verojen määrää yrityksessä tällä hetkellä eri tavalla laskettuna. Nettovarallisuuden kasvaminen tai verotettavan tuloksen muuttuminen muuttaa verojen määrää. Seuraava taulukko kuvaavat sitä, kuinka paljon veroja yrittäjän täytyy maksaa kussakin tilanteessa. Verojen määrä on laskettu kolmella vaihtoehdolla: yksityinen elinkeinonharjoittaja 20 % pääomatulo-osuudella, osakeyhtiö, jossa koko tulos nostetaan osinkoina, ja osakeyhtiö, jossa puolet tuloksesta nostetaan palkkana ja puolet osinkoina. Verotuksellisesti edullisin on siis vaihtoehto, jossa verojen määrä on pienin.

Seuraava taulukko 2 kuvaa verojen määrää eri vaihtoehdoin laskettuna.

TAULUKKO 2. Verojen määrä, kun yrityksen tulos ja nettovarallisuus vaihtelevat.

Verotettava tulos 50 000 euroa	
Nettovarallisuus 200 000 euroa	
Yksityinen elinkeinonharjoittaja	14 175 €
Osakeyhtiö, koko tulos osinkoina	15 256 €
Osakeyhtiö, tulos ½ palkkana, ½ osinkoina	12 920 €
Verotettava tulos 50 000 euroa	
Nettovarallisuus 300 000 euroa	
Yksityinen elinkeinonharjoittaja	15 000 €
Osakeyhtiö, koko tulos osinkoina	13 886 €
Osakeyhtiö, tulos ½ palkkana, ½ osinkoina	12 835 €
Verotettava tulos 100 000 euroa	
Nettovarallisuus 0 euroa	
Yksityinen elinkeinonharjoittaja	40 468 €
Osakeyhtiö, koko tulos osinkoina	42 125 €
Osakeyhtiö, tulos ½ palkkana, ½ osinkoina	41 300 €
Verotettava tulos 100 000 euroa	
Nettovarallisuus 200 000 euroa	
Yksityinen elinkeinonharjoittaja	32 718 €
Osakeyhtiö, koko tulos osinkoina	36 676 €
Osakeyhtiö, tulos ½ palkkana, ½ osinkoina	35 411 €
Verotettava tulos 100 000 euroa	
Nettovarallisuus 400 000 euroa	
Yksityinen elinkeinonharjoittaja	29 640 €
Osakeyhtiö, koko tulos osinkoina	31 684 €
Osakeyhtiö, tulos ½ palkkana, ½ osinkoina	29 868 €

Näistä vertailulaskelmista näkee suuntaviivat siitä, kuinka nettovarallisuus sekä tuloksen muuttuminen vaihtavat yksityisen elinkeinonharjoittajan ja osakeyhtiön välistä verotuksellista edullisuutta. Lähtökohta on se, että suurempi nettovarallisuus vähentää verojen määrää, olipa kyseessä kumpi yhtiömuoto tahansa. Lisäksi näyttäisi siltä, että nettovarallisuuden kasvu hyödyttäisi hieman enemmän osakeyhtiötä.

Varsinkin kahdessa ensimmäisessä kohdassa, joissa yhtiön tulos on 50 000 euroa ja nettovarallisuus 200 000 sekä 300 000 euroa, kääntyy osakeyhtiö verotuksen

kannalta edullisemmaksi vaihtoehdoksi. Tuloksen ollessa 100 000 euroa, yksityinen elinkeinonharjoittaja on edullisempi vaihtoehto nettovarallisuuden ollessa 200 000 euroa. Muutoin yhtiömuodot ovat lähellä toisiaan verojen määrän suhteen.

4.3.4 Verolaskelmien johtopäätökset

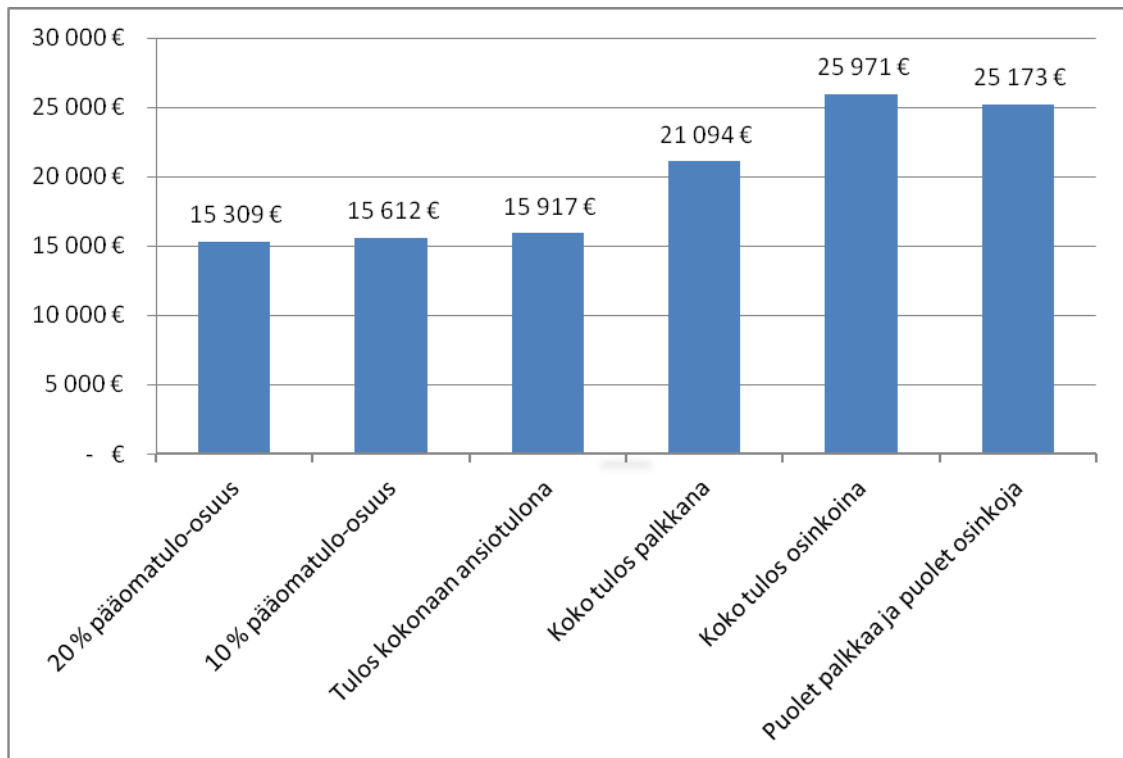
Varsinaiset verolaskelmat laadittiin kuudella eri vaihtoehdolla. Yksityisen elinkeinonharjoittajan verotus laskettiin kolmella vaihtoehdolla: 20 % pääomatulo-osuudella, 10 % pääomatulo-osuudella sekä koko tulos ansiotulona. Osakeyhtiön verotus laskettiin myös kolmella vaihtoehdolla: tulos kokonaan palkkana, tulos kokonaan osinkoina sekä tulos puoliksi palkkana ja puoliksi osinkoina.

Kohdeyrityksen kohdalla verotuksellinen edullisuus kääntyy selvästi yksityisen elinkeinonharjoittajan puolelle. Kaikki yksityisen elinkeinonharjoittajan verotusmuodot tulivat yrittäjän kannalta edullisemmaksi kuin osakeyhtiön muodossa laskettuna. Ero verotuksellisesti edullisimman yksityisen elinkeinonharjoittajan ja osakeyhtiön vastaavan tuloksen välillä on lähes 6 000 euroa.

Syy, miksi yrittäjän kannalta verotus on ankarampaa osakeyhtiömuodossa, on yrityksen nettovarallisuus, tai pikemminkin sen puute. Tällä hetkellä vieraan pääoman osuus on suurempi kuin varojen osuus, ja sen seurauksena osinkojen verottomasti nostettava osuus jää pieneksi.

On hyvä kuitenkin muistaa, että käytännössä osakeyhtiömuotoisessa yrityksessä verojen osuus ei nousisi aivan laskelmien tasolle. Tähän vaikuttaa se, että yrittäjä pystyisi nostamaan verottomia kilometrikorvauksia sekä päivärahoja. Näitä tekijöitä on kuitenkin mahdoton laskea tarkasti mukaan, vaan ne on otettava huomioon verolaskelmia tulkittaessa. Verolaskelmat ovat siis luonteeltaan suuntaa antavia.

Seuraava kuvio 1. esittelee verolaskelmien tulokset kootusti. Kuviosta käy ilmi, kuinka suuren määrän veroja yrittäjä ja yritys yhteensä maksavat lasketuilla vaihtoehtoilla.

KUVIO 1. Verojen summa yrittäjän näkökulmasta vaihtoehtoisilla tavoilla laskettuna.

Kuvion kolme vasemmanpuoleista palkkia osoittavat yksityisen elinkeinonharjoittajan veroja ja kolme oikeanpuoleista palkkia kuvaavat osakeyhtiömuodossa maksettavia veroja.

Kuten kuviosta käy ilmi, on yksityisen elinkeinonharjoittajan muodossa vain vähän eroja kohdeyrityksen kohdalla. Vaikka pääomatulojen osuutta muutetaan verotuksessa sallituin määrin, pysyy verojen kokonaisuus silti lähes samana. Verotuksellisesti edullisin yksityisen elinkeinonharjoittajan muoto on kohdeyrittäjälläni tulon nostaminen 20 % pääomaosuuden kanssa, jolloin veroja maksetaan yhteensä 15 309 euroa. Kallein verotuksellisesti on koko tulon nostaminen ansiotulona, jolloin veroja maksetaan yhteensä 15 917 euroa. Ero näiden välillä ei siis ole kuin reilu 600 euroa.

Osakeyhtiömuodossa eroja on enemmän. Ensinnäkin yksityiseen elinkeinonharjoittamiseen nähden verojen määrä nousee yleisesti korkeammaksi. Edullisin tulonnostotapa osakeyhtiömuodossa kohdeyrittäjänä kannalta tässä vaiheessa olisi koko tulon nostaminen palkkana. Tällöin veroihin menisi 21 094 euroa. Kallein muoto olisi tulon nostaminen kokonaan osinkoina, jolloin veroihin kuluisi 25 971 euroa. Näiden väliltä oleva vaihtoehto, puolet palkkana ja puolet osinkoina, olisi vain hiukan edullisempi kuin kokonaan osinkoina nostettava tulos, 25 173 euroa.

Kuten jo aiemmin todettiin, osakeyhtiömuotoinen yritys mahdollistaisi yrittäjälle verovapaitten korvausten maksamisen itselleen. Kohdeyrittäjän kohdalla tällaiset korvaukset, kuten kilometrikorvaus sekä päiväraha, olisivat erittäinkin käyttökelpoisia työn luonteesta johtuen. Eli tässä tapauksessa ne kaventavat veroeroa, joka vertailussa olleiden yhtiömuotojen välillä on.

Selvää on kuitenkin se, että verotuksellisesti tällä hetkellä on edullisinta järjestää liiketoimintansa yksityisen elinkeinonharjoittajan muodossa. Tämä tarkoittaa sitä, että yhtiömuodon vaihto osakeyhtiöksi verotuksellisesta syystä, ei ole kannattavaa.

On kuitenkin muistettava, että yrityksen taloudellisessa asemassa tapahtuvat muutokset muuttavat yhtiömuotojen verotuksellista edullisuutta. Kuten taulukko 2 kuvaa (s. 45), jos yhtiön tulos pysyy suurin piirtein nykyisellä tasolla 50 000 eurossa, mutta nettovarallisuus kasvaa 200 000 tai 300 000 euroon kääntyy verotuksellinen edullisuus osakeyhtiön puolelle. Vielä kun ottaa huomioon osakeyhtiöstä verovapaasti nostettavat korvaukset, lisää se entisestään eroa osakeyhtiön hyödyksi. Tilannetta kannattaa siis seurata ja mikäli luvut kääntyvät yhtiömuodon vaihdon puolelle, kannattaa siihen myös ryhtyä.

5 YHTEENVETO

Opinnäytetyön tavoite oli kehittää yritystä ja selvittää kohdeyrityksen näkökulmasta yhtiömuodon vaihtamisen verotuksellinen edullisuus. Kohteena oli eteläpohjalainen metallialan yritys, jonka yrittäjä on jo jonkin aikaa miettinyt olisiko aiheellista vaihtaa yhtiömuotoa yksityisliikkeestä osakeyhtiöksi.

Sivutavoitteina oli selvittää yhtiömuotojen, tässä tapauksessa yksityisliikkeen ja osakeyhtiön, ominaisuuksia ja eroja. Yhtiömuotoa valittaessa tai sen vaihtamisen suunnittelussa on otettava huomioon sen vaikutus yrityksen jokapäiväiseen toimintaan. Yhtiömuodon valinta on syytä pohjautua verotuksellisen hyödyn lisäksi itse yrittäjän tavoitteisiin ja toiveisiin yhtiömuotoa kohtaan. Yhtiömuodon tarkoitus on kuitenkin palvella itse liiketoimintaa.

Opinnäytetyön alkupuolella perehdyttiin ensin yksityisliikkeeseen yhtiömuotona, muun muassa perustamiseen, yrittäjän rooliin yrityksen päätöksenteossa ja vastuuseen tehdyistä päätöksistä sekä varojen nostamiseen. Tämän jälkeen siirryttiin osakeyhtiön tarkasteluun. Yhtiön perustaminen sen toimielimet, osakkeenomistajan vastuu sekä varojen nosto käytiin läpi. Aineistona käytettiin alan asiantuntijoiden kirjoittamia kirjoja, lakitekstiä sekä Internet-lähteitä.

Yhtiöiden ja yrittäjän verotukseen perehdyttiin tarkemmin luvussa 3. Verohallinnon materiaali oli tärkeää lähdeaineistoa kyseisessä luvussa. Luvussa käsiteltiin verotuksen eri muotoja, pääomatuloa ja ansiotuloa, sekä yritysten verotusta. Aihetta selventämään otin avuksi kaksi esimerkkilaskelmaa. Ensimmäisessä laskettiin yksityisen elinkeinonharjoittajan veroja ja toisessa osakkaan veroja listaamattomasta osakeyhtiöstä saaduista osingoista.

Empiirisen osuuden alussa, luvussa 4, käydään läpi laadullisen tutkimuksen perusasioita haastattelun muodosta haastateltavan valintaan, sekä tutkimuksen luotettavuuteen vaikuttavia seikkoja. Opinnäytetyön yksi tärkeä osa on kohdeyrityk-

sen yrittäjän haastattelu. Siinä selvitettiin käytännössä yrittäjän näkemystä yhtiömuotoihin nähden ja hänen tavoitteitaan tulevaisuutta varten. Haastattelussa tuli esille myös yksi ratkaiseva tekijä yhtiömuodon vaihtamisen suunnittelussa – yrittäjän toive laajentaa yrityksen omistuspohjaa ottamalla omat pojat mukaan osakkaiksi yritykseen. Se puoltaa yhtiömuodon muuttamista osakeyhtiöksi.

Päätavoite, eli yhtiömuodon muuttamisen verotuksellinen etu, selvitettiin verolaskelmissa. Laskelmat antavat selkeän viestin siitä, että yhtiömuodon muuttaminen osakeyhtiöksi ei tässä vaiheessa ole verotuksellisesti edullisin vaihtoehto. Kannattavampaa olisi vielä pysyä nykyisessä yhtiömuodossa ja toimia yksityisenä elinkeinonharjoittajana ja seurata asioiden kehittymistä. Tilanne muuttuu, mikäli vieraan pääoman suhde yhtiön varoihin pienenee ja yhtiön tulos pysyy hyvänä tai kasvaa. Tällöin osakeyhtiö muuttuu koko ajan kannattavammaksi myös verotuksellisesta näkökulmasta.

Koska yhtiömuodon tehtävänä on palvella liiketoimintaa, vaikuttaa yhtiömuodon valintaan muutkin asiat, kuin verotus. Kohdeyrittäjälläni tärkeässä roolissa päätöstä tehdessä on yrityksen tulevaisuus ja omistuspohjan laajentaminen. Siksi päätöstä tehdessä ei pidä ainoastaan tarkastella verotuksellista etua, vaan kokonaisuutta. Siksi yhtiömuodon vaihtaminen voi olla kannattavaa verotuksellisesta näkökulmasta huolimatta. Se on yrittäjän päätös.

Opinnäytetyö esiteltiin yrittäjälle 14.11.2012. Esittelyssä keskityttiin erityisesti verolaskelmien tuloksiin. Yrittäjä vaikutti tyytyväiseltä, että verotuskysymykset oli nyt selvitetty. Se, että ero verojen summassa yksityisen elinkeinonharjoittajan ja osakeyhtiön välillä on vielä niinkin suuri, tuli hänelle hieman yllätyksenä. Yrittäjä totesi, että näin ollen yhtiömuodon muuttaminen ei ole vielä ajankohtaista, vaan toimintaa jatketaan yksityisliikkeenä. Näin verolaskelmista koitui todellinen hyöty yrittäjän päätöksen tueksi.

LÄHTEET

- L 27.9.1919/122. Laki elinkeinon harjoittamisen oikeudesta.
- L 24.6.1968/360. Laki elinkeinotulon verottamisesta.
- L 2.2.1979/129. Kaupparekisterilaki.
- L 30.12.1992/1535. Tuloverolaki.
- L 20.12.1996/1118. Ennakkoperintälaki.
- L 11.6.1999/731. Suomen perustuslaki.
- L 21.7.2006/624. Osakeyhtiölaki.
- L 13.4.2007/459. Tilintarkastuslaki.
- Henkilöverotuksen käsikirja 2012: Verovuosi 2011. Verohallinnon julkaisu 43.12. Helsinki: Edita Prima Oy.
- Immonen, R. & Nuolimaa, R. 2007. Osakeyhtiöoikeuden perusteet. Helsinki: Talentum Media Oy.
- Kananen, J. 2008. Kvali: Kvalitatiivisen tutkimuksen teoria ja käytännöt. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.
- Kettunen, J. 2010. Yritysmuoto yritystoiminnan välineenä. Mikkelin ammattikorkeakoulu. Liiketalous: taloushallinto. Opinnäytetyö. Saatavana:
<http://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/14087/opinn2201A1042.pdf?sequence=1>
- Korttila, A-M. & Nevalainen, J. 2010. Toiminimi, henkilöyhtiöt ja osakeyhtiö: Yritysmuodon valintaan vaikuttavat tekijät. Metropolia ammattikorkeakoulu. Liiketalous, talous ja rahoitus. Opinnäytetyö. Saatavana:
https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/13251/OPIN_NAYTETYO.pdf?sequence=1
- Laki24.fi. Osakeyhtiö: osakkeenomistajan vastuu veloista. [Verkkosivu]. [Viitattu 25.8.2012]. Saatavana:
<http://www.laki24.fi/yrit-osakeyhtio-osakkeenomistajanvastuu.html>
- Mikä on palkkaa? [Verkkosivu]. Verohallinto. [Viitattu 27.8.2012]. Saatavana:

[http://vero.fi/fi-FI/Yritys_ ja_yhteisoasiakkaat/Osakeyhtio_ ja_osuuskunta/Olenko_palkansaaja_vai_yrittaja/Milloin_kyseessa_on_palkka\(10588\)](http://vero.fi/fi-FI/Yritys_ ja_yhteisoasiakkaat/Osakeyhtio_ ja_osuuskunta/Olenko_palkansaaja_vai_yrittaja/Milloin_kyseessa_on_palkka(10588))

Mähönen, J. & Villa, S. 2006. Osakeyhtiö I: Yleiset opit. Helsinki: WSOYpro.

Osingot listaamattomasta yhtiöstä [Verkkosivu]. Verohallinto. [Viitattu 12.9.2012]. Saatavana: [http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Lomakkeet/Veroilmoituslomakkeet_ ja_tayttoohjeet/Henkiloasiakkaiden_veroilmoituslomakkeet/Osingot_listaamattomasta_yhtiosta\(11937\)](http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Lomakkeet/Veroilmoituslomakkeet_ ja_tayttoohjeet/Henkiloasiakkaiden_veroilmoituslomakkeet/Osingot_listaamattomasta_yhtiosta(11937))

Sairausvakuutuksen päivärahamaksu [Verkkosivu]. Kansaneläkelaitos. [Viitattu 10.9.2012]. Saatavana: <http://www.kela.fi/in/internet/suomi.nsf/NET/210108120110KP?OpenDocument>

Sutinen, M. & Viklund, E. 2004. Kaikki mitä olet halunnut tietää yritystoiminnasta mutta et ole tiennyt keneltä kysyä. Kuopio: Savonia-ammattikorkeakoulu.

Tietoa yksityisten alojen eläkevakuuttamisesta. 2011 [Pdf-tiedosto]. Eläketurvakeskus. [Viitattu 11.9.2012]. Saatavana: http://www.etk.fi/fi/gateway/PTARGS_0_2712_459_440_3034_43/http%3B/content.etk.fi%3B7087/publishedcontent/publish/etkfi/fi/julkaisut/esitteet/tietoa_yksityisten_alojen_tyovelakevakuuttamisesta_2011_7.pdf

Tomperi, S. 2007. Yritysverotus ja tilinpäätössuunnittelu. 22. uud. p. Helsinki: WSOY Oppimateriaalit Oy.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 5. uud. p. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Työnantajan sosiaaliturvamaksu [Verkkosivu]. Verohallinto. [Viitattu 10.9.2012]. Saatavana: [http://www.vero.fi/fi-FI/Tietoa_Verohallinnosta/Tiedotteet/Tyonantajan_sosiaaliturvamaksu_vuonna_20\(19222\)](http://www.vero.fi/fi-FI/Tietoa_Verohallinnosta/Tiedotteet/Tyonantajan_sosiaaliturvamaksu_vuonna_20(19222))

Tärkeitä lukuja 2012. [Verkkosivu]. Suomen yrittäjät. [Viitattu 10.9.2012]. Saatavana: <http://www.yrittajat.fi/fi-FI/tyonantajanabc/tyonantajamaksut/tarkeitalukuja/>

Ukkola, O. & Vilppula, T. 2004. Yrityksen omistus muutoksessa: Sukupolvenvaihdos, yhtiömuoto, verotus. Helsinki: Edita Publishing Oy.

Villa, S. 2006. Henkilöyhtiöt ja osakeyhtiö. 3. uud. p. Helsinki: Talentum Media Oy.

Villa, S., Ossa, J. & Saarnilehto, A. 2007. Yritysmuodot: toiminta, rahoitus ja verotus. Helsinki: WSOY.

Yksityisen elinkeinonharjoittajan verotus. 23.5.2012. [Verkkosivu]. Suomen yrittäjät. [Viitattu 30.8.2012]. Saatavana: <http://www.yrittajat.fi/verotjarahat/verotus/elinkeinoharjoittajanverotus/>

Yrittäjyyskatsaus 2011. [Verkkajulkaisu]. Työ- ja elinkeinoministeriö. [Viitattu 13.8.2012]. Saatavana: http://www.tem.fi/files/31001/TEMjul_34_2011_netti.pdf

LIITTEET

Liite 1. Haastattelurunko

Liite 2. Kohdeyrityksen tilinpäätös (Tuloslaskelma ja tase)

Liite 1. Haastattelurunko

Henkilötiedot

1. Kuka olet?
2. Kuinka kauan olet toiminut yrittäjänä nykyisessä yrityksessä/yleensä?
3. Minkälainen on koulu- ja työhistoriasi? (Oletko ollut töissä toisten palveluksessa, vai aina yrittäjänä)

Yrittäjyys

4. Mitä mieltä olet yrittäjyydestä yleisellä tasolla?
5. Mitä arvostat yrittäjyydessä?

Toiminnan laajuus

6. Kuinka monta työntekijää työllistät?
7. Millaiset työsuhteet heillä on? (Vakituisen/osa-aikainen/määräaikainen)

Varojen nosto

8. Kuinka tärkeänä pidät yrityksen varojen vapaata nostamista omaan käyttöön?
9. Kuinka tärkeää sinun on saada maksaa yksityisiä kuluja yrityksen varoista?
10. Oletko kiinnostunut verovapaista korvauksista, kuten kilometrikorvauksista tai päivärahoista, joita voisit maksaa itsellesi osakeyhtiössä?

Päätöksenteko

11. Kuinka tärkeää sinulle on päätöksenteon helppous ja nopeus yritystoiminnassa?

Riskit

12. Oletko kartoittanut nykyisen yritystoimintasi riskitekijät?
13. Jos olet, oletko pyrkinyt minimoimaan tai poistamaan niitä?

Vastuu

14. Oletko siirtänyt vahingonkorvausvastuuta esimerkiksi vakuutusyhtiölle?
15. Mitä mieltä olet siitä, että toiminimiyrittäjänä olet henkilökohtaisesti vastuussa työntekijöidesi tekemistä virheistä?

Yrityksen tulevaisuudennäkymät

16. Pidätkö yrityksen toiminnan kasvua väliaikaisena, johtuen esimerkiksi yksittäisistä suuremmista urakoista?
17. Millaisella maantieteellisellä alueella olet toiminut? Oletko ajatellut laajentaa toimintaympäristöä?
18. Oletko ajatellut laajentaa toimintaasi nykyisen toimialasi ulkopuolelle?
19. Onko toiminimimuotoisella ja osakeyhtiömuotoisella yrityksellä mielestäsi eroa ihmisten/yrityskumppaneiden mielikuvissa?

Liite 2. Kohdeyrityksen tilinpäätös. Tuloslaskelma ja tase.

T U L O S L A S K E L M A	01.01.2011 - 31.12.2011	01.01.2010 - 31.12.2010
Liikevaihto	485487,23	191188,27
Valmisteverastojen muutos	0,00	0,00
Valmistus omaan käyttöön	0,00	0,00
Liiketoiminnan muut tuotot	0,00	0,00
Muuttuvat kulut:		
Materiaalit ja palvelut:		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat:		
Ostot tilikauden aikana	-203357,15	-79377,73
Varastojen muutos	4690,00	1430,00
Ulkopuoliset palvelut ryhmä 1	-8208,62	-764,00
Ulkopuoliset palvelut ryhmä 2	-9519,52	-2550,96
Materiaalit ja palvelut yhteensä	-216395,29	-81262,69
Henkilöstökulut muuttuvat:		
Palkat ja palkkiot	-98365,22	-30826,38
Henkilösivukulut	-27232,79	-8117,44
Henkilöstökulut muuttuvat yht.	-125598,01	-38943,82
Muuttuvat kulut yht.	-341993,30	-120206,51
Myyntikate	143493,93	70981,76
Kiinteät kulut:		
Henkilöstökulut kiinteät:		
Palkat ja palkkiot kiinteät	0,00	0,00
Henkilösivukulut kiinteät	-8097,68	-5664,16
Henkilöstökulut kiinteät yht.	-8097,68	-5664,16
Kaikki henkilöstökulut yht.	-133695,69	-44607,98
Muut kiinteät kulut:		
Muut liiketoiminnan kulut yht.	-59164,35	-26175,27
Kiinteät kulut yht.	-67262,03	-31839,43
Käyttökate	76231,90	39142,33
Poistot ja arvonalentumiset yhteensä	-16839,73	-17170,58
Liikevoitto (-tappio)	59392,17	21971,75
Rahoitustuotot ja -kulut:		
Korkotuotot pitkäaik. sijoituksista	5,51	22,80
Muut rahoitustuotot	0,00	2,65
Korkokulut ja muut rahoituskulut	-5193,19	-5614,87
Rahoitustuotot ja -kulut yht.	-5187,68	-5589,42
Poistot sijoituksista	0,00	0,00
	0,00	0,00
Voitto (tappio) ennen satunnaiseriä	54204,49	16382,33
Satunnaiset:		
Satunnaiset tuotot	11617,74	1071,40
Satunnaiset kulut	-278,95	-315,21
Satunnaiset yhteensä	11338,79	756,19
Voitto/Tappio ennen varauksia ja veroja	65543,28	17138,52
Poistoeron muutos	0,00	0,00
Vapaaehtoisten varausten muutos	-16612,00	10084,40
Välittömät verot	-2832,18	3413,33
Tilikauden voitto/tappio	46099,10	30636,25

T A S E	31.12.2011	31.12.2010
V A S T A A V A A		
PYSYVÄT VASTAAVAT:		
Aineettomat hyödykkeet:		
Perustamis- ja järjestelymenot	0,00	0,00
Tutkimis- ja kehittämismenot	0,00	0,00
Aineettomat oikeudet	0,00	0,00
Liikearvo	0,00	0,00
Muut pitkävaikutteiset menot	0,00	0,00
Ennakkomaksut	0,00	0,00
Aineettomat hyödykkeet yht.	0,00	0,00
Aineelliset hyödykkeet:		
Maa- ja vesialueet	0,00	0,00
Rakennukset ja rakennelmat	120188,17	126506,15
Koneet ja kalusto	23379,85	22945,98
Muut aineelliset hyödykkeet	0,00	0,00
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinn	0,00	0,00
Aineelliset hyödykkeet yht.	143568,02	149452,13
Sijoitukset:		
Käyttöomaisuusarvopaperit ja muut pitkäaikaiset sijoitukset:		
Osakkeet ja osuudet	0,00	0,00
Lainasaamiset	0,00	0,00
Muut sijoitukset	0,00	0,00
Sijoitukset yhteensä	0,00	0,00
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	143568,02	149452,13
VAIHTUVAT VASTAAVAT:		
Arvostuserät(selv.erät)	0,00	0,00
Vaihto-omaisuus:		
Aineet ja tarvikkeet	8120,00	3430,00
Keskeneräiset tuotteet	0,00	0,00
Valmiit tuotteet / tavarat	0,00	0,00
Muu vaihto-omaisuus	0,00	0,00
Ennakkomaksut	0,00	0,00
Vaihto-omaisuus yht.	8120,00	3430,00
Saamiset:		
Myyntisaamiset	30363,51	25511,43
Lainasaamiset	8500,00	500,00
Siirtosaamiset	121,89	1273,40
Muut saamiset	7905,21	9971,19
Saamiset yhteensä	46890,61	37256,02
Osakkeet ja osuudet	0,00	0,00
Muut arvopaperit	0,00	0,00
Rahoitusarvopaperit yhteensä	0,00	0,00
Rahat ja pankkisaamiset:		
Rahat	1850,73	1025,33
Pankkisaamiset	2287,29	15962,00
Rahat ja pankkisaamiset yht.	4138,02	16987,33
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	59148,63	57673,35
V A S T A A V A A YHTEENSÄ	202716,65	207125,48

T A S E	31.12.2011	31.12.2010
V A S T A T T A V A A		
OMA PÄÄOMA		
Oma pääoma 1.1.	-24735,90	-39039,52
Yksityistilit (netto) 1.1-31.12.	-47881,84	-16332,63
Tilikauden voitto/tappio	46099,10	30636,25
	-26518,64	-24735,90
Tilinpäätössiirtojen kertymä:		
Kertynyt poistoero	0,00	0,00
Vapaaehtoiset varaukset:		
Investointivaraukset	0,00	0,00
Muut varaukset	24042,00	7430,00
Pakolliset varaukset	0,00	0,00
Tilinpäätössiirtojen kertymä yht.	24042,00	7430,00
ARVOSTUSERÄT	0,00	0,00
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen:		
Joukkovelkakirjalainat	0,00	0,00
Vaihtovelkakirjalainat	0,00	0,00
Lainat rahoituslaitoksilta	173584,68	193487,54
Eläkelainat	0,00	0,00
Saadut ennakot	0,00	0,00
Ostovelat	0,00	0,00
Muut pitkäaikaiset velat	0,00	0,00
	173584,68	193487,54
Lyhytaikainen:		
Lainat rahoituslaitoksilta	0,00	0,00
Eläkelainat	0,00	0,00
Saadut ennakot	0,00	0,00
Ostovelat	24365,75	13162,93
Rahoitusvekselit	0,00	0,00
Siirtovelat	7242,86	16160,91
Muut lyhytaikaiset velat	0,00	0,00
	31608,61	1620,00
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	205193,29	224431,38
V A S T A T T A V A A YHTEENSÄ	202716,65	207125,48